

ELŐFIZETÉS

HÍLYTÉR:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HÍRDETÉSEK:

4-betűs betűs sor egyenként 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitóléte betűs sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 332

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvámp-
Társaság.
József főherceg-ut. 23. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1912.

STAUER JÓZSEF

Szombat, szeptember 28.

Mai számunk főbb közleményei:

Koalíciós rémképek.
A Maros pusztításai Aradmegyében.
A duzzogó román püspök.
László Ottó levele az Aradi Közlönyhöz.
Aki elmebajában munkásokat szerződött.
Wahrmann Richárd agyonlőtte magát.
Az aradi főállatorvos fegyelmi ügye.
Egy uriaszony szenvedései.
A balkáni helyzet a delegációban.
A plébános és a szobaleány.
Tarkaságok.

Az alkotások időszaka.

Arad, szeptember 27.

Az örökös obstrukciónak volt az is köszönhető, hogy a gazdasági kérdések közvéleménye szinte közömbössé vált azokkal a kérdésekkel szemben, amelyek ezelőtt szenvedélyesen foglalkoztatták és amelyekkel az egyes gazdasági ágak sorsa szinte össze volt nőve. A megbénított parlamenttől nem várt semmi jót, semmi cselekvést, reformot, segítséget az ipar és kereskedelem: pihentek a testületek, s velük együtt pihentek azok a komoly ügyek, a melyeket a külföld példájára és a hazai igényeknek megfelelően rég rendezni kellett volna.

Most, amikor a törvényhozás rövidebb, vagy hosszabb időköz után hozzáfoghat adósságainak letörlesztéséhez, ezek a kérdések is föllevenednek. Beöthy László kereskedelmi miniszter a napokban tett nyilatkozatával maga idézte föl azok fontos és sürgős voltát s vette föl munkaprogramjába azokat. Ez a program bizonyára élénk visszhangra fog találni a kereskedelmi és ipari körökben, ahol bizonyára azt is fölís-

merik, hogy ezuttal nem hangulatcsinálásnak, hanem a küszöbön álló cselekvés sorrendjének lett elmondva a miniszteri program.

A megoldásra váró ügyek halmazában van például a legfontosabb és legsürgősebb kérdés: az ipartörvény revíziója. Ezt a revíziót már egy évtized óta sürgetik és a koalíciós kormány négy esztendeig üttöverte a reklámdobot. Gruppirozta a semmittevést, hogy lázas tevékenységnek lássék. Összegyűjtött statisztikát, külföldi irodalmat és anyagot és elakarta hitetni, hogy egy nagy, minden kérdést összefoglaló, minden bajt orvosló szerves reformra készül, olyanra, amilyenre még nem volt példa a világ törvényhozásában. Beöthy László nyomban szakított ezzel a reklámrendszerrel. Nyomban belátta, hogy így csak reklámot lehet csinálni, de nem törvényhozási munkát. Az ő gyakorlati érzékével, mely a közigazgatásban elevenedett ki, rögtön belátta, hogy itt nem akadémikus értékű kodifikációra, hanem gyakorlati kérdések megoldására van szükség. Azért félrelökte a nagy előkészületeket és hozzálátott a sürgős munkához egyenként és részletekben.

Elkészítette tehát az építőipar gyakorlásáról szóló törvényt, amelynek hiányát az építkezéseknél mutatkozó visszasságok és a képesítés kérdésének rendezetlensége miatt annyira éreztük. Készen van a vándoripar és házaló-kereskedésről szóló törvény is, amely eddig csak rendeletileg volt szabályozva. Ezek a javaslatok már nyilvánosság elé kerültek és törvényhozási elintézésük küszöbön áll. Aztán következik az ipari és kereskedelmi oktatás ügyének törvényhozási rendezése. Maga az 1884.

évi XVII. t.-c. módosítása, vagyis az új ipartörvény, miután az iparjogi és munkásvédelmi kérdések külön-külön törvényben lesznek rendezve, főképp a kisipar gyakorlásának és fejlesztésének, továbbá a kötelező ipari társulásnak kérdéseit fogja rendezni. Ugyancsak az iparjog körébe vág a *tisztességtelen verseny* megakadályozásáról szóló törvényjavaslat is.

A szociális törvényhozás és főleg a munkásvédelem terén már életbelépett a nők éjjeli munkájának eltiltásáról szóló törvény. Készen van az ipari és kereskedelmi magántisztviselők szolgálati viszonyának osztályozásáról és az üzleti záróra szabályozásáról szóló törvény. Ennek a reformnak úgy közgazdasági, mint jogvédelmi és szociális fontosságát nem kell külön kiemelni.

De a nagyszabású szociális reformok sora ezzel még koránt sincs lezárva. Törvényjavaslat készül a nők, gyermekek és fiatalok munkások védelméről, a vasárnapi munkaszünet újabb szabályozásáról és ipari és kereskedelmi választott bíróságok alakításáról. Ezek a tervezetek már a végső szövegezés stádiumában vannak.

Foglalkozik a miniszter még két fontos szociális reformtörvénnyel. Az egyik az ipari mérgezések megállításáról intézkedik. A másik az ipari segédek, tanulók és gyári munkások munkaviszonyát kívánja szabályozni és kiterjed a kollektív szerződésekre és a sztrájkokra és kizárásokra.

A munkásbiztosítás terén elsősorban a munkások betegség és balesetbiztosításáról szóló 1907-iki törvényt kell sürgősen módosítani, hogy a létező bajok és visszasságok megszűnjenek. Ám a kereskedelmi mi-

Félek az ősztől.

— Egy gyáva legény naplójából. —

Irta: Vértessy Gyula.

... Az idén igazi nyár se volt, de az igazi, undok ősz már itt van. Jönnek a napténytelen, sugártalan, vacogtató, szürke, hideg napok.

Nekem se volt már igazi nyaram az idén, de az igazi őszöm itt van! A fiatalság nyárutója volt talán már ez a nyár. És reszketek az ősztől, a vénségtől, mikor már lekopik majd rólam minden illúzió; elhagy minden ambíció és menekül tőlem az ábrándozás, a vágy, a megkívánás, a szerelem.

Kegyetlen képet látok magam előtt: ott fogok ülni a meleg kályha mellett is dideregve, fázó testtel, fázó lélekkel; gondolat, érzés és életvágy nélkül. Úszonakávé után a vacsorát várva, közben lapozgatva egy üres, léha könyvben és nagyokat ásítva. Az utcán a fűtőörésző, pajkos szél odacsapja a szoknyákat a karsu, finom lábakhoz és fel-fellebbenti a selyemalsókat is az áttört hártyák fölött és én ásítózva, unottan fogom nézni a szél ingerlő játékait.

Félek az ősztől, a szívem ősztől. Mikor már hiába fogom látni a sok meleg ragyogású, izzófényű barna és fekete szempárt; hiába a nedves fényben fürdő ábrándos kék szemeket — egyből se csap majd ki szikra a szívembe. Ebbe a

most még bolondul ugráló, hangulatokban utazó vigécszívba, amely még most is, nyárutóján, árkon-bokron kerget egy-egy libbenő szoknya után.

Mi lesz akkor, ha vége lesz a nyárnak mindörökké? Mi lesz akkor, ha az esztünk nem jön meg idejekorán és ha komoly és szomorú lemondások árán nem szerezzük meg magunknak a tisztos vénségnek tekintélyvel és becsüléssel járó keretét?

Mi lesz? Az, hogy nevetséges, szánalmas figurák leszünk! Költő, aki rogyadozó térdel, gyér, szürke hajtincs-maradványokkal, fogatlan szájjal, ráncos arccal szerelemről énekel; vén legény, aki még vágyat érez, holott vágyat rég nem ébreszt!

Szomorú dolog ez nagyon. Pedig nem lehetetlen, hogy ez a bolondos, poétás szív még majd akkor is fel-fellángol és nyári ragyogással vágyik a szerelem után. De jaj, ha hallgatunk rá.

A nyár mindent megenged, mindenre feljogosít; az ősz mindentől eltilt, hacsak nem akarunk nevetségessé válni.

És csodálatosképpen a szerelem nyári verőfényében vetette rám előre árnyát az ősz sejtelmé.

Tegnap, mikor valakit, akivel először találkoztam egy mulatságon, megcsókoltam. Egy perc

mámora volt az egész; a fiatalság láza egy pillanatra békába verte az asszonyka józanságát. Forró, libegő ajka az enyém volt egy pillanatig, azután letépte magát rólam és bemenekült a verendáról a bálterembe.

Ekkor jutott először az eszembe, hogy vajon meddig lesz még részem az életnek egy ilyen csodabájos pillanatában?

Amint a lázasan édes, felvillanyozó izgatottság után, ruhámon érezve még az asszony Coeur Jeanette-je illatát és ajkamon érezve még csókja bizsergető égetését — s még reszketve a gyönyörtől, ott álltam künn a hűvösödni kezdő éjszakában, — ott, akkor jutott az eszembe, hogy mi marad nekem azutánra, ha kifogytam ezekből a szerelmi kalózhadjáratokból, amelyekért éltem eddig. Mert csakis ezekért éltem. Az életnek semmi egyéb célja nem volt, mint a szerelem. Vagy talán nem is az igazi szerelem, csak az ugynevezett szerelem?

Más ember mégis csak tűz ki magának valami életcél, de én nem tűztem ki semmit. Egy célom volt: érezni és érzéseket ébreszteni; az alkohol mámora nem kellett; a játék mámora nem érdekelt, csak a csókok mámora! Ez volt az életcélom, hogy ilyen mámorban éljek. A többi dolog, amit csináltam és amit csinálok, az mellékes. Minden ambíció nélkül dolgozom a lapomnál annyit, hogy el ne kergessenek és a tárcáimat csak azért

niszter sokkal messzebb akar menni a szociális reformok terén. Már megindította a munkálatokat az ipari és kereskedelmi tisztviselők kötelező nyugdíjbiztosításáról és programba vette a munkások aggság és rokkantság ellen való biztosítását is.

Kétségtelen, hogy ennek a programnak végrehajtásához idő kell. De az alkotások utban vannak s az ország gazdasági osztályainak értelmisége a maga fölújodó érdeklődésével, eleven mozgalmaival fogja segíteni a miniszter reform-munkálatait.

Koalíciós rémképek.

— A politikai háromszögről. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, szeptember 27.

Ha nincs eseménye a politikai csafamezőnek, az nem hozza zavarba a szocialista és a függetlenségi érdekszövetséget. Egyszerűen költenek egy kis fekete történetet és azon rágódnak, telelarmázva vele a félországot. Most azt találták ki, hogy a kormány olyan börtönt akar létesíteni, a hova az ellenzéki képviselőket be lehessen zárni. E körül szép kis vitát is indítottak, habár maguk is jól tudják, hogy az egész fantasztikus tervet valamelyik pihent eszű függetlenségi képviselő találta ki és a koalíciós hír-fullajtárok aztán fölfújták az ügyet.

Miniszteri tanácskozás.

A kormány tagjai, mint a Budapesti Tudósító jelenti, ma délután öt órától hétig tanácskozássra gyűltek össze Lukács miniszterelnöknél a budavári miniszterelnöki palotában.

A miniszterelnök Budapesten.

Lukács László miniszterelnök, aki tegnap este érkezett vissza Bécsből Budapestre, ma az egész délelőttöt hivatalában töltötte, ahol a reggeli órában tárcáit érintő ügyeket intézett s azután többeket fogadott. Lukács miniszterelnök csak a jövő hét elején, valószínűleg hétfőn, utazik vissza Bécsbe.

A Munkás Híradó hazugságai.

Pápáról jelentik: Tisza István grófnak pápai tartózkodásáról a *Munkás Híradó* című szocialista nyomatos lap valótlanságokat adott le a napi-

lapoknak. Tisza István gróf minden évben a dunántúli református egyházkerületnek — amelynek főgondnoka — őszi közgyűlése alkalmával két napon át Pápán tartózkodik. Annak ellenére, hogy a látogatás köztudomásulag tisztán egyházi jellegű volt, Győrben nyomtatott és onnan áthozott röpkévekben azzal akarták a pápai munkásságot felingerelni, hogy Tisza a munkásság ellen akar kirohanást intézni. Az izgató hangú plakátok egyik terjesztőjét a *rendőrség letartóztatta*, de kellő igazolás után szabadon bocsátotta. Magáról a tüntetésről szóló hír *koholmány*; valótlan az, hogy meszes vizet öntöttek volna akár Tiszára, akár valamelyik kísértőjére. Egyáltalán semmiféle nagyobb csoportosulás nem volt. Preventív intézkedés folytán a rendőrséget csendőrséggel megerősítették ugyan, de hogy a csendőrség egyetlen-egy embert megsebesített volna, vagy egynek a szemét kiszúrta volna, nem igaz, ép oly valótlan az is, hogy Tisza István a városból különvonaton megszökött. Tisza István, miután két napon át vezette az egyházkerület közgyűléseinek tanácskozásait, csütörtökön délután hat óra huszonöt perckor a *rendes gráci gyorsvonattal utazott el a városból*. A Munkás Híradónak az a híre, hogy kedden Pápán általános sztrájk volt, nem igaz, mert sem kedden, sem szerdán, sem csütörtökön semmiféle sztrájk nem volt.

„A parlamenti fogság.”

Ellenzéki forrásból közlik ezt a képtelenséget:

A kormány újabb azzal a különös tervvel foglalkozik, hogy a parlamentben *örseget* szervez és a renitens képviselőket *parlamenti fogságba* veti. Ezzel szemben visszavonja a mandátumfosztó javaslatot. Megkérdezték e tervet illetőleg Zboray Miklós képviselőt: mi a véleménye?

— Azon a lejtőn, — mondotta Zboray — amelyre Lukács László és Tisza István lépett, valóban nincs megállás. Mi egyáltalán nem törődünk avval, elejti-e, vagy sem a kormány a mandátumfosztó javaslatot. Állunk elébe bármilyen vad erőszaknak és jogfosztásnak! Nem ijesztett meg a mandátumfosztó szándék sem. De most mit akarnak? Öröket állítani minden egyes ellenzéki mellé és cellákat nyitni az országházában. Humorosan lehet csak beszélni az ilyen tervről. Egész sereg kérdés merülhet föl ugyanis ezzel kapcsolatban: pincébe viszik a képviselőket? a Ház vendéglőjéből élelmezik? fogadhat-e a rab látogatókat? odakötözik-e egy dunai hajó evezőláncaihoz? Azután: mi a kormány igazi, őszinte szándéka? Az e, amikor a mentelmi jog garanciális védelmét követelő abaujszántói határozatot

elfogadja, vagy pedig a mostani bebörtönözési terv? A legújabb ötlet mindenestre azt mutatja, hogy a kormány pillanatra sem gondolt komolyan arra, hogy a mentelmi jogot biztosítsa.

— Bármit tehet a kormány, — az ellenzék megy a maga útján és harcol tovább rendületlenül, minden törvényes eszközzel addig, amíg az erőszak rendszere meg nem bukik és az elkövetett jogsejtelmek, bűnök főrészesei el nem takarodnak helyükről.

Maguk az ellenzéki urak is jól tudják, hogy hazugság az egész terv, de azért komolykodó nagyképűséggel irnak róla és nyilatkozatokat adnak ki a lapoknak. Persze azt hiszik, hogy az ilyen otromba eszközökkel kormányra juthatnak és ismét pusztíthatják az ország vagyonát.

Hogyan mentik a hazát.

A koalíciós képviselők, akiket a Ház üléseiről meghatározott időre kitiltottak, ma értesítést kaptak arról, hogy mikortól kezdődőleg és mely időre szól kitiltásuk. Erre az értesítésre, amely a képviselőház irodájától jött, az ellenzéki képviselők együttesen adták meg a választ, amelyben kijelentik, hogy nem kíváncsiak arra, mit határoz a munkapárt mentelmi bizottsága és kéri, hogy kiméljék meg őket minden ilyenféle értesítéstől. Az értesítésen levő aláírásnak különben csak akkor van szankciója — írják — ha azt Pavlik ellenjegyzí.

A megrendelésgyűjtés szabályozása. A vidéki kereskedelemre és iparra nézve igen nagyfontosságú kérdés kerül legközelebb az aradi Kereskedelmi és Iparkamarában tárgyalásra. A vándoriparról szóló törvényjavaslat ez, amely a magánosoknál történő megrendelésgyűjtést is szabályozása körébe vonja és így a kereskedők és iparosok jelentékeny tömegét igen közelről érdekli. A Kamara mielőtt a kereskedelmi miniszternek a javaslatról véleményt mondana, a helybeli és vidéki kereskedelmi és ipari érdekképviselők bevonásával a javaslatot minden oldalról megvitatás alá fogja venni. A Kamara ankétje folyó hó 29-én vasárnap, délelőtt 10 órakor lesz, a kamarai székház nagy üléstermében, amelyen az ügy közérdekű voltára való tekintettel a kamara a külön meghívottakon kívül minden érdeklődőt szívesen lát.

írkálom, hogy pénzt keressek velük. Tudom, hogy átkozott rosszak, de hát aki mesterszerűen üzi az irodalmat, az nem is lehet más, mint írómesterember. Nem is számítok halhatatlanságra. Sőt azzal is tisztában vagyok, hogy olyan semmi maradok, aminő vagyok. A verseim pedig? Azokkal fizetem a csókokat és egyúttal azok az én szerelmi előlegeim is. Ez se irodalmi munka; ez is csak a szerelmi vigékedésemhez tartozik. Szóval, mint író, nulla vagyok; mint újságíró se sokkal több, csak mint fiatal legény vagyok valaki.

Ezért remegek az ősztől; a fiatalság, a nyár végétől, mert nekem, ha elmúlt a nyár, nem marad semmim, de semmim az ősze. Az én virágos fiatalságom csupa meddő virágzás volt. Csodaszép virágok, de gyümölcs nem lesz a helyükön. Az én szép, fiatal, mámoros életem úgy el fog tűnni nyom nélkül, mint egy csók emléke.

Ezért remegek az ősztől. S így nyár végén mindig arra gondolok, hátha ez volt utolsó nyárom? Utálom, gyűlölöm az őszt, mint ahogy gyűlölöm az ember azt, amitől, vagy akitől fél. Nem találok az őszen semmi ideális dolgot. A hervadás egyszerűen utálatos s a milliószor megénekelt sárga hulló levelek csak arra jók, hogy az erdők rothadó avarját eltakarják. Az ős nem ideális és nem megénekelni való. Szomorú, dermesztő és rideg.

Persze, mikor az ember még biztos a nyár visszatértétől, mikor még nem veszítette el hi-

tét ifjúságában, akkor még csügghet valamelyes idealizmussal az őszi verőfényen, mely sablonos írások szerint: szeliden ragyogó kerethe vonja a haldokló természetet; akkor még megénekelheti a lemondás boldogságát s más efféle hazug dolgot, de mikor az ember már attól fél, hogy az utolsó nyaratól bucsuzott el, akkor nem járja be gyerekes ábrándozással a haldokló erdőt, hanem menekül az erdők őszi rothadásos szagától, mert lefosztott, kopasz fái a saját eljövendő sorát juttatják az eszébe.

Nem látom én az őszen a szépet, csak a kétségbeesett, a szomorút. Melankólikusan hulló levelek, szeliden ragyogó, bucsuzó napsugarak helyett csak a színtelen, fakó eget látom s csak a hideg, ölmos esőt, a sivatár szelet érzem; meg azt a szürke, gomolygó nedves levegőt, mely szinte fojtó ködbe sűrűsödve lebeg a föld felett, mintha csak tüzzre dobált, megunt szerelmes levelek csipős, nehéz füstje lenne.

És meglegyinti a kapott és adott csókoktól kipirult forró arcomat a hideg, csók és meleg nélkül való őszi metsző, kiméletlen szele.

S hátha utolsó nyárom temeti az ős, ez az undok sirás? Hátha nem látok ez után az ős után több tavaszt, nyarat? Hiszen oly kevés kell hozzá, hogy az ember lelke elfásuljon és hogy többé ne tudja meglátni, ha el is jön, se a tavaszt, se a nyarat. Olyan hamar vénné lehet az is, aki még maradhatna fiatal. Hátha az

én időm is idejénél hamarabb eljön s hátha jövőre már dideregve állok a sugarat, fényt, meleget osztó nyár kellős közepén is?

Hátha jövő nyárig elveszítem egyetlen kincsemet: a fiatalságomat? Hátha vén emberré leszek sötét hajjal, ráncatlan arccal; olyanná, aki ostobaságnak tartja már a szerelmet, vagy aki rájön, hogy csakugyan az.

Mi marad akkor nekem az életből? Mi köt akkor engem ide továbbra? Akkor keressek magamnak új életcélt? Mintha akkor már lehetne. Mintha láthatná az élet egyéb utait az, aki csak egy uton járt világéletében s azután egyszerre megvakult. Hogy keresse meg, hogy találja az fel a többi utat.

De a jó isten talán ad még ez után az ős után nyarat? Ha csak egyet, hát csak egyet. S ha többet nem ad, örök ős lesz az, ami az utolsó nyár után jön. Mert a télbe már nem megyek bele. Az ős is halálos sebet ejt azon, aki a nyárból nem hoz át semmi egyebet, csak szerelmi emlékeket. Ezzel nem lehet az őszt se végigélni, nemhogy a telet.

Az őszhöz csak a gyümölcsös embernek van joga. Az ősztől csak a gyümölcsös ember nem fél.

Én virágos ember voltam; csak virágos, semmi egyéb. Ezért remegek, reszketek az ősztől.

A Maros pusztításai Aradmegyében.

— Árviz mindenfelé. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 27.

Mérhetetlen az az óriási kár, melyet a folytonos eső és a Maros áradása okozott a radnai járásban. A Marosvölgyi kukoricaföldek, gyümölcsösök viz alatt állanak. Az idei teljes termés oda van. Máriaradnán a Maros magas vízállása következtében a pincék vízzel vannak tele. A kertekben feljött a talajvíz, az alacsonyabb fekvésű házak, kertestül, udvarostul vízben állanak. *Lip-pán a városi kórházat fenyegeti a veszély.* Az épület alatti konyhában feljött a talajvíz. A szőlőtermés rothad. A radnai és solymosi hegyeken igen szép szüretre lett volna kilátás, ám a sok esőzés miatt háromnegyed része a termésnek már oda van. A megmaradt negyedrészt is éretlen, savanyu. A szüretet október 8—15. körülre tűzték ki, ami azonban úgy mennyiség, mint minőség tekintetében a lehető legrosszabbnak ígérkezik.

Makó: Szinte kiszámíthatatlan az a rengeteg kár, amit az áradás okoz Makón és környékén. Már a hivatalos helyről is azt jelentik, hogy a Maros áradása olyan mérveket öltött, hogy kezd veszélyessé válni. És mert ez a nagy vízmagasság igen hosszú időtartamu, most már nem is az által okoz csak károkat, hogy előnti az egyes kulturterületeket, amelyekről a termést még nem szedték le, hanem az óriási vízmennyiség a nyomás folytán átszivárog a nagy töltés, valamint a vasuti töltés által védett területre. Az ily módon átszivárgó ugynevezett fakadó víz elborítja a Szentlőrinci szőlőket, valamint a Szegedi ut végénél levő töltés mentén lévő házak környékét és az utakat.

Mai napon már hatósági intézkedés szüksége is fennforgott. A helyszínen megjelentek Rákossy Gyula rendőrkapitány és Német Andor főmérnök, ahol tapasztalták, hogy *némely ház, így az özv. Szűsz Simonné tulajdonát képező raktár és lakóház, valamint a sertéshizlálók mellett levő Nagy Gergelyné tulajdonát képező bérház, amelyben 3 családvasuti raktármunkás lakik, annyira veszélyeztetve van, hogy a lakókat ki kellett lakoltatni.* Egy része a háznak már össze is dőlt.

Óriási károkat okozott már eddig is a víz azáltal, hogy az ártér legnagyobb részét előntötte, de az ezután következő károk előre még csak meg sem becsülhetők. Hozzájárul még a veszedelemhez az is, hogy a *Tisza is erős áradásban van és visszaduzzasztja a Marost, amiáltal a víz teljesen előntötte a városi csipkési és landori ártérben levő bérlett földeket.*

Jellemző, hogy Nagy Gergelyné már két nap előtt jelentkezett Galambos polgármesternél, védelmet kérve a házat fenyegető veszedelem ellen. Akkor két tűzoltót rendeltek ki, hogy szivattyúzzák ki a vizet. Tehát hiábavaló munkát végeztek, mert tudnivaló, hogy hiába szivattyúzzák a fölszivárgott vizet, annak helyébe újabb vízmennyiség nyomakodik. Ma azután kilakoltatták a lakókat s alig történt ez meg, már be is dőlt a ház.

A Maros áradása Csanádvármegyében is egyre veszedelmesebb. *Sajányban* az összes legelők és gyümölcsösök, valamint a szőlők viz alatt állanak. *Magyarcsanakon* az éjjel a Maros kilépett medréből és előntötte a szőlőket. Apátfalván az ár háromszáz holdat borított el. Az apátfalvai szőlőkben nagy termést vártak, de a termés az utolsó fűrtig elpusztult. Nagylak körül mintegy kétszáz hold van víz alatt. A közlekedés csak csónakokon lehetséges. A szőlőtermés itt is elpusztult. A szőlők között épített házak ma reggel bedőltek. Annyi haszna mégis lesz az áradásnak, a szőlősgazdák állítása szerint, hogy a fölfakadó ár a filoxerát elpusztítja. A Maros felső vidékeiről még mindig az ár növekedését jelentik.

Máramarossziget: Augusztus tizedikén eredt meg Máramarosszigeten az eső s azóta folyton szakad.

A vetések s gyümölcsstermésük már mindenütt elpusztultak. A nagy veszedelemben — mint rendszeren — most is felütötte fejét a babona. Véletlenül augusztus tizedikén halt meg Radnói Perikinszki Jura, aki az aknarahóinakál boszorkány hírében állott. Az egyébként szelídlelkű és jámbor ruténség Perikinszki halálának tulajdonítja a veszedelmet hozó esőt, azt mondják, hogy a boszorkány még haló porában is megbáronázza a község lakosságát. A falubeliek deputációt menesztettek Zyakovics Ákos lelkészhez és nem kevesebbet kívántak, minthogy engedje meg Perikinszki Jura sírjának felásását.

— A halott fejét megcsontkítva le kell vágni s a holttestet hasra kell fektetni — mondotta a deputáció szónoka, — mert az öreg még a sírban is esőt könyörög, hogy eső pusztítsa el hit-sorsosait.

A lelkész kurtán elutasította az együgyű kérelmet, de a babonás embereket nem tudta megnyugtani.

A duzzogó román püspök

— Aki nem kér a virilistaságból. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 27.

Arad városnak január elsejétől kezdve virilis jogon tagja lehetne — miként ma megírtuk — Papp I. János aradi görög keleti román püspök. A püspök összesen 2226.57 korona adót fizet, mint püspök és mint a püspökség jövedelmeinek élvezője és ezzel az adóösszeggel, anélkül, hogy adóját értelmiségi jogon kétszeresen számíttatná, belekerült — még pedig nem is az utolsók között — a legtöbb adót fizetéssel törvényhatósági bizottsági tagságra jogosítottak listájába.

A román püspök már a múlt esztendőben, sőt az azt megelőző években is tekintélyes adót fizetett, de soha nem érvényesítette virilis jogait és nem kívánt tagja lenni a törvényhatósági bizottságnak, amint ezt a múlt évben az *Aradi Közlöny* munkatársának ki is jelentette. Ezekben az esztendőben azonban nem is vették fel a jogával élni nem kívánó püspököt a hetvenegy virilis bizottsági tagok névsorába. Hogy az 1913. évi lajstromba mégis belekerült Papp I. János, abból mindenki arra következtetett, hogy a román püspök ezuttal élni kíván és élni fog városatyai jogával. A közgyűlési teremben kifejtendő munkásságáról, jövő terveiről érdeklődött azután ma az *Aradi Közlöny* munkatársa Papp I. Jánosnál, aki a következőket mondotta:

— Értésültém róla, hogy virilista lettem, pedig az idén sem fizetek több adót, mint az előző esztendőben. Nem is tettem semmiféle lépést aziránt, hogy adómat kétszeresen számítsák. Különben is azt tartom, hogy erre a kedvezményre, nincs is jogom, mert mint püspök nem vagyok se lelkész, se tanító, se ügyvéd. A püspök olyan, mint a földbirtokos, hiszen én is a püspökség földjei után fizetem az adót. Ismétlem, hogy én nem tettem semmit arra nézve, hogy tagja legyek a törvényhatósági bizottságnak.

— Tehát méltóságod ezuttal sem fog élni jogával?

— Erről nem nyilatkozhatom. Különben nem is lenne értelme, hogy olyan joggal éljek, amelynek kötelezettségeit nem vállalhatom el. Sokkal több dolgom van nekem az egyházmegyémmel, semhogy ráérnék a város ügyeivel foglalkozni. Amint most láthatja — folytatta és reámutatott a dolgozószoba ódivatú asztalain, pamlagain szanaszét heverő iratesomókra, teleirt ivakre — most is van elég dolgom: így kell hagynom mindent szétszórva, egyik ügyet itt, másikat ott, mert ha összeesomogolom, aktakötegekbe rakom, akkor bizony könnyen elfeledkezem egyikről másíkról, annyi a dolgom. Dolgozom még ma is, pedig ma nagy ünnepünk van — titkáromat, inasomat, min-

denkit szabadságotam. De én nem válogathatok: ünnep, hétköznapi, jó idő, rossz idő: nagy az egyházmegye és temérdek munkát ad.

— Tehát valószínű, hogy méltóságod elfoglaltságára való tekintettel nem vesz részt a városi közgyűlés tanácskozásaiban? Le is fog mondani virilis tagságáról?

— Még hivatalosan nem is értesítettek róla. Ha felszólítanak, hogy nyilatkozzam, akkor majd bejelentem a szándékomat. Az a meggyőződése, hogy nincsen mit keresnem a városi közgyűlésben. A mi embereinket úgy is kiszorították onnan, én pedig csak egy szavazatot jelentenék. Ezért igazán nem érdemes... Persze azt is mondhatnák, hogy ha jogom van bizottsági tagnak lenni, akkor kötelességem is elfogadni. — Csak hogy Arad városának is vannak kötelességei velünk szemben, az aradi román egyházzal szemben és mit gondol, törődik velünk a város? A szentszék, a konzisztórium, a 3—400 tanuló tartó nagy internátus, tanítóképző és papnövelde mind jelentékeny tényező a város életében. Nagy összegű adóval járulunk hozzá a város jövedelmeihez, aradi iparosoknak, kereskedőknek juttatunk keresetet, szépítjük a várost: ott van a szeminárium épülete, itt épül most a kulturházunk palotája a püspöki rezidencia szomszédságában. És bizony a város nem törődik velünk, nem támogat, nem segít semmivel. Csak apró példákat említek: száz esztendő előtt, amikor a tanítóképezdénket alapítottuk, a város elvállalta, hogy a tanároknak — akkor három volt — fizeti a lakbérét. Még ma is azt a lakbért, a száz év előttit: 80—80 koronát, kapják ezek a tanárok hárman, a város egy fillérrel sem emelte fel. A szeminárium épülete elé alig tudunk rendes kövezetet kapni. A családi erdőnél van egy kis földszigetünk. Réges-régen a román püspökségé, de most a város pert indított ellenünk, el akarja perelni. Pedig megérdemelnék a méltányosabb eljárást, a támogatásra is rászorulnánk egyes ügyeknél. A románok éppolyan jó és hű polgárai Aradnak, mint a többiek. Magam is ott voltam, mint egyszerű lelkész, amikor a várost a legnagyobb veszély fenyegette. Parasztszekéren, zimankós, zord időben hordtam a homokot a Fa-utcánál, hogy az árvíz ellen védjük a várost....

— Méltóságos uram, mennyivel célravezetőbb volna, ha az aradi románok kívánságait püspöki szavával a közgyűlési teremben támogatná — vettem közbe.

— Nem. Én még soha senkitől nem kértem semmit. Ezután sem kérek. Majd talán jobb belátásra térnek azok az urak, ha látják... Szóval, ha nyilatkozatot kérnek tőlem hivatalosan, akkor bejelentem, hogy nem élek a jogommal. Örüljön majd az, akit a helyemre behívnak.

— Esetleg mint megyei bizottsági tag kíván szerepelni méltóságod?

— Ezt sem akarom. Egyszer már megválasztottak Tótvaradon Aradmegye bizottsági tagjává, de megtámadták a mandátumomat. Másodszor nem kérek belőle...

Tehát Papp I. János haragszik a városra is, a megyére is és ezért nem lesz városi virilista sem, megyei választott bizottsági tag sem.

AZ ARADI KOZLONY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható)	
mellékállomás	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

Egy uriasszony szenvedései.

— Az őrnagyné elrabolt leánya. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, szeptember 27.

Meghatóan sirta el ma szenvedéseit egy budapesti hírlapírónak Pietrzykowsky Kázmér közhadserégbeli őrnagy felesége tragikus sorsáról. Az uriasszony, akinek első férje egy ismert budapesti kereskedő volt, évekkel ezelőtt feleségül ment az őrnagynak, aki azonban később durván bánt vele és kénytelen volt tőle elválni. A katonaiszt most egy nővel lakik együtt. Ezeket mondta el a számalomraméltó urinő, akinek előadását alább közöljük:

— Közel tizenkét éve — kezdte az uriasszony, — hogy megismerkedtem Kassán Pietrzykowsky Kázmér kapitánnyal. Mint egy dúsgazdag budapesti magánzó özvegye, kis fiammal csendesen éldegéltem a városban. Egy társaságban bemutatották a kapitányt, aki rögtön udvarolni kezdett nekem. Nemrég halt meg az uram, — igen tekintélyes, ismert lipótvárosi kereskedőcsalád gyermeke volt — én bizony nem igen hallgattam meg az udvarlást. Őszinte, igaz fájdalommal gyászoltam a férjemet. Pietrzykowsky azonban kitartó volt. Minden léptemet követte, állandóan mellettem volt, a gondolataim elleste. Szomorú özvegyiséget minden erejével meg akarta egy kicsit vidámitani. Három teljes esztendőig járt utánam. A gyászruhát már rég levetettem, férfi kezére kellett bíznom gyermekeim nevelését, három év után meghallgattam a kapitányt. Azonban kikötöttem: csak úgy leszek a felesége, ha áttér a zsidó hitre. Megígérte, hogy mert nagyon szeret, ezt is megteszi. Meg volt a polgári esküvő, kevéssel rá az ugvári izraelita templomban fogadtunk egymásnak örök hűséget. Akkoriban nagy szenzáció volt, hogy egy katonaiszt áttért a zsidó hitre. Nagyon boldog voltam. Tudtam, milyen nagy áldozat egy katonaisztnek hitet változtatni, ő megtette érttem, természetes, hogy én voltam a legboldogabb asszony a városban. A boldogság azonban igen rövid ideig tartott. A mézeshetek második hetében egyszerre megváltozott az uram. Nem volt többé a régi szerelmes imádó, idegesen, szinte gorombán beszélt velem. Ugyanis ő nagyon csalatkozott. Azt hitte, első uram reám vagyontokat hagyott, pedig minden pénz a fiamé lett. Én csak havi 200 korona apanázt kaptam volt rokonaimtól.

Pietrzykowsky csalatkozott és most arra akart kényszeríteni: egyezsem bele abba, hogy ő legyen a fiam gyámja. Így akart összeköttetést szerezni dúsgazdag rokonaimmal. Én nem egyeztem bele a dologba, mire kijelentette, hogy elvált tőlem. Később azonban mégis kibékültünk. Ekkor a zsidó hitről visszatért a katolikusra és nem sokára őrnagy lett. Folytonos veszekedések közt éltünk. Közben nagy adósságokba keveredett és követelte, hogy ezeket az adósságokat fizessem ki érte. Ellentmondtam, újra válással fenyegetett, sőt most már Stecker Károly dr. ügyvéddel be is adatta ellenem a válópert. Pénzt szereztem, kibékültünk és hogy a kibékülés teljes legyen, katolikusá lettem én is. Az új hitben megtartottuk újra esküvőnket. Ekkorra már két kis gyermekem is volt tőle: László és Hedvig. László most tizenegy éves, Hedvig kilenc. A most már harmadik esküvőnk után egy héttel az őrnagy brutálisan megvert. Valami csekély ellentmondás miatt támadt rám, ütött, rugott és ledobott az asztal alá. Sérüléseimről Nagy Géza dr. Kassa város főorvosa, orvosi látleletet állított ki: A nyitott ablakon át látták a brutális jelenetet: Cirkess Endre szepeshéai dohánygyári igazgató, a felesége és Bunyitai Béláné. Ők már esküvel igazolták a törvényszék előtt, hogy látták, amint az uram összevert. Lehetőleg

tovább együtt élünk, külön mentünk lakni. Bepereltem tartásdíjért és meg is ítélték nekem havi 120 koronát. Azonban az ítélet ellenére egy krajcár nem sok, de annyit sem fizetett. A válópert újra beadta, még pedig Bécsben, mert osztrák alattvaló. Válokokként csak két dolgot tudott felhozni: hogy szidtam a szenteket és hogy a kis gyerekeimet egymás előtt fürösztöttem.

Megindult a pör, amelynek folyamán a gyerekeket neki ítélte a törvényszék. Az őrnagy urnak csak ez kellett! A kisleánynak ugyanis két ösztöndíja van. A honvédelmi miniszter 136.436/24. számú rendeletével a Tornyai Schossberger Simon Vilmos féle 500 koronás ösztöndíjat, a hadügyminiszter pedig 6147. számú rendeletében 300 koronás Handstipendiumot adományozott kilenc éves Hedvig leányomnak. A pénzt nagykorúságáig kapja. Pietrzykowsky így hozzájutott a kisleány 800 koronájához. Más neki, ugyálszik, nem is kellett, mert ahogy kezei közt volt a gyerekekről szóló ítélet, a válópert rögtön visszavonta.

Férjem a gyerekekkel Krakauba ment, ahová Kassáról helyezték. Én első férjem rokonainál voltam Budapesten. Szeretettreméltóságuk és első férjemtől való nagy fiam kissé megvigasztaltak szomorúságomban. A mostani nyári vakációban elhatároztam, hogy leutazok Krakauba, meglátogatni a gyerekeimet. Irózatos dolgok fogadtak. Megtudtam, hogy az őrnagy összeállt egy nővel és arra bízta gyerekeim nevelését. Eszékre helyezték, ott már fel is vett egy négyszobás lakást. Borzalmas volt látnom, hogy mit művelt az az asszony a gyerekekkel. A kisleányom teste csupa fekély volt, a feje tele volt bogarakkal.

A gyerekek sirva, jajveszékelve borultak a nyakamba.

— A néni — panaszkodtak — nagyon rosszul bánik velünk. Van egy tizenhét éves lakatosinas fia, az üt-er bennünket. Panaszkodnunk hiábavaló, a néni mindig a fiának ad igazat.

Kétségbe estem. A gyermekeim könyei megtörték női büszkeségemet, ellefedtem minden bánatmat, a sértéseket, a veréseket és odaborultam az őrnagy lábai elé, hogy agyonnyomoritott gyermekeim kedvéért lakjunk újra együtt, hadd gyógyithassam, ápolhassam, nevelhessem fel a leányomat és a fiamat. Pietrzykowskyt nem hatotta meg anyai fájdalom. Rideg, üzleti módon egy szerződést tett elém, hogy irjam alá. A szerződés a következő pontokat tartalmazta:

Adjak a szeretőjének kárpótlásul 10000 koronát. Ennek ellenében megengedik ők ketten, hogy eszéki lakásukban kivehessek pénzért egy szobát. Itt együtt lehetek gyermekeimmel, de kikötik, hogy a többi szobába soha, semmi körülmények között bemennem nem szabad.

A szerződés feltételeinek nem tehettem eleget, hiszen nem 10000 koronám, de egy fillérem sem volt. Beteg kisleányom azonban még se hagytam karmaik között, tehát megszököttem. Rákoslígre utaztam vele és itt gyógyítottam beteg testét.

Elvittem a kisleányt a Bródi Adél kórházba is, hogy ott gyógykezeljék, majd visszavittem Rákoslígre. Ezalatt Pietrzykowsky kutatott a gyermek után. Nyomozása eredménnyel járt, megtudta, hol rejtőzködök Hedviggel. A napokban beállit hozzám Rákoslígről kisbírója. Zavartan hebegte, hogy őt az iskolából küldték, hogy bairatom e a kisleányt? Még nem is válaszolhattam neki, mikor egyszerre felszakította valaki az ajtót. A férjem volt! Éktelen kiabálással kereste a szobákban a kisleányt. Szegény Hedvigkém az asztal alá bujt apja elől. Pietrzykowsky kihuzta, karjaiba kapta és rohant vele kifelé. Félőrlően kiabáltam segítségért:

— Emberek! Elrabolják a gyermekemet! Segítsetek! Segítsetek!

Utána akartam rohanni, de a kisbíró elém

őrnagy után. A községházán értem utól. Itt Pietrzykowsky felmutatta legjobb barátjának: az eszéki rendőrkapitány helyettesének egy parancsát, amely azt tartalmazta, hogy az őrnagynak joga van a leányt magával vinni. A községházán akceptálták a rendőrkapitány irását. Férjem elindult a gyerekekkel. Én, ahogy voltam, utánuk. Bejöttünk Pestre, a Keleti pályaudvarhoz. Tudtam, hogy ha most elrabolják tőlem Hedviget, sohasem fogom többé látni. Elébe álltam és nem engedtem vonatra szállni. Odament a pályaudvaron posztoló rendőrhöz, hogy kísérjen el bennünket a főkapitányságra. Kerülnie kellett Pietrzykowskynak a botrányt, egyenruhában volt.

A rendőr egy detektivhez utasított bennünket, akivel együtt bementünk a Zrínyi-utcai főkapitányságra. Az ügyeletes tisztviselő elé vezettek bennünket. Férjem felmutatta az eszéki rendőrkapitány parancsát. A rendőrtiszt először is a detektivhez fordult:

— Nem lett volna joga — mondta — hogy a nagyságos asszonyt ide behozza. Ez az ügy nem a rendőrség elé való. Aztán ezt mondta férjemnek:

— Sajnálom őrnagy ur, nem lehetek semmiben sem segítségére. Önagságát nincs jogom itt tartani.

Végül hozzám fordult a tisztviselő és az őrnagy előtt ezeket mondta:

— Az eszéki rendőrkapitánynak nem volt joga kiállítani ezt az írást. Tessék ügyvéd útján megtenni ellene a feljelentést.

Meggyötörve, alig támolyogva hagytam el a rendőrség épületét. Elhagytam minden erőm, nem tudtam megakadályozni a gyermekrablást. Este nyolc órakor férjem elutazott Hedviggel. Az én szegény, szőke hajú, szerencsétlen kisleányommal! Vítte vissza ahhoz az asszonyhoz! És az én gyermekem testén újra kiütnek a fekélyek, verni fogják és a fején, a fején...

TANÜGY.

(—) Sürgős az aradi tanonc-otthon építése. Arad város törvényhatósága, mint ismeretes, a Weitzer hagyaték jóvedelmének egy részét tanoncotthon létesítésére szánta. Noha a hagyaték eme rendelkezésének már most megfelelhette, az összes ipari érdekeltségek által sürgetett otthon nem létesíthet, mert annak megteremtése olyan feltételekkel van összekötve, hogy évek kellenek míg sorjában eleget tesz majd azoknak a város és kormány. Többek között a mostani fa és fémipari szakiskola helyisége van kiszemelve az otthon céljaira, de ez csak akkor szabadul fel, ha a kormány a Béla téren az új szakiskolai épületet felépíttette. Az aradi iparosok egészét magába foglaló Ipartestület, továbbá az Aradi Építőiparosok Szövetsége együttes beadvánnyal fordulnak a törvényhatósághoz és azt kéri, hogy az otthon sürgős voltára való tekintettel bocsássa a város a már rendelkezésre álló összegeket az említett érdekképviselők rendelkezésére, adjon ingyen telket s a két testület legkésőbbben 1913. november 1-ig felépítik az otthont, berendezik és átadják rendelkezésének. Azt kéri továbbá, hogy miután Arad város iparosságának nem egy, hanem több megfelelő tanoncotthonra lesz szüksége, ennél fogva a fent körülírt és sürgősen létesítendő tanoncotthon ügyétől függetlenül a fa- és fémipariskola jelenlegi helyiségeiben berendezendő tanoncotthon mielőbbi megnyitása érdekében a magyar királyi kereskedelemügyi és közoktatásügyi minisztériumokhoz felirat intéztessék, s egyben kéressék fel a város polgármestere, hogy ezen kérdéseknek a minisztériumokban való mielőbbi kisüregése érdekében a szükséges lépéseket mielőbb személyesen tegye meg.

Lészay Ottó levele az Aradi Közlönyhöz.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 27.

A múlt hónapban beszámoltunk a rendőri nyomozás befejezéséről, amelyet Lészay Ottó ügyében folytattak a Benoid-gyár igazgatóságának panaszára. A vizsgálat kiderítette, hogy az Amerikába távozott vezérigazgató nem a saját, hanem a gyár céljára fordította a most hiányzó összegeket.

Lészay Ottótól ma levél érkezett az Aradi Közlöny főszerkesztőjéhez; ebben a volt vezérigazgató azt igyekezik bizonyítani, hogy ő mindenben jóhiszeműen járt el. A levél szó szerint a következő:

Igen tisztelt főszerkesztő ur! Az Aradi Közlöny f. évi augusztus hó 23-iki számában olvasom, hogy az aradi rendőrség egyoldalú vallomások alapján olyan dolgokat is állapított meg a Benoid gyár vezetése körül kifejtett tevékenységemben, melyeket bármennyire is meg volt bennem a hajlandóság a vezérigazgatót megillető részen messze fölül vállalni az erkölcsi felelősséget, azó nélkül nem hagyhatok.

Az aradi társasággal két ízben is közöltem címetem, csodálatos módon nem adtak soha alkalmat, hogy az ellenem felhozott vádakra nézve nyilatkozzak, holott ezen rövid úton több félreértést lehetett volna eloszlatni.

Amennyiben egy újságcikkből nyert információra, egy újságcikk keretén belül lehetséges, szükségesnek tartom a következő felvilágosításokat adni.

Bár megelégedéssel olvasom, hogy a hatósági vizsgálat végre megállapította, hogy az annyira hangzatos „szabálytalanságokból” nekem semmi hasznom nem volt és az összes befolyt összegek a gyár céljaira fordítottak, hozzá kell még tennem, hogy szabálytalanságokat el nem követtem, sőt esetleges létrejöveteleket is alig volt módomban megakadályozni. A társaság ugyanis Aradon, Budapesten és Temesvárott tartott önálló pénztárakat, hol az utalványozást az igazgatóság által megbízott hivatalnok intézte, kinek természetesen hatásköréhez tartozott a befolyt összegek első sorban a feltétlenül szükséges kiadásokat fedezni. Már most nagyon körülményes lett volna intézetekre cedálni, de a különböző pénztárakhoz befolyt összegeket közvetlenül átutalni, de erre nem is volt szükség, mert a megszavazott hitelekben belül új tételek leszámításával egyszerűbben rendezhettük a lejárt tételeket. Miután egyes pénztárak különböző jellegű tételeket fogadtak el leszámításra, gyakran előfordult, hogy az egyes tételeket cserélni kellett. Mikor a pénzügyi krízis következtében a vállalat hitele megszorítottak, ezeket a függő tételeket készpénzben kellett rendezni, de ezáltal a vállalat nem károsodott, sem ebből senki jogosulatlan hasznot nem húzott.

Ami a szakkönyvelésben előfordult rendelleniséget illeti, méltánytalan a 40 hivatalnok és több száz munkással dolgozó és a kezdet nehézségeivel küzdő vállalat vezérigazgatóját úgy tüntetni fel, mintha talán a könyvelést is mellékesen intézhette volna, holott minden egyes részleteiben az ellenőrzés sem volt lehetséges. Alulírott, valamint szívesen koncedálom, hogy a felügyelő bizottság is, mindent elkövetett, hogy a könyvelés terén is rend jöjjön létre és nem rajtunk mult, hogy törekvésünket az utolsó időkig siker nem koronázza. Az önálló hatáskörrel felruházott főkönyvelőnek, ki tetszése szerinti könyvelési rendszert vezethetett be, a vezérigazgatótól nem nagyon messze eső fizetése volt, 8–9 segédhivatalnokot kapott, úgy, hogy a könyvelési osztály 15–20.000 koronába került évente. A felügyelő bizottság által folytatott könyvvizsgálatoknál a vezérigazgató nem is volt jelen. Ezeket felemlítve meg kell jegyezni, hogy bár én tevékenységemet rendkívül megkönnyítette volna az annyira kívánt ajour könyvelés, a vállalat sorsára ez döntő befolyással nem bírt, mert hiszen a társaság prosperálása tisztán szakkörülmenyeken fordult meg. Ezt tudva, minden tevékenységemet a sajátos tisztán rám nehezedett tökebeszerzésen kívül a társaság kiépítésére központosítottam. Arad város szempontjából is igazán sajnálatos, hogy a katasztrófaszerűleg ránk szakadt vismajor esetei a legideálisabb törekvéseket megsemmisítették.

A leghatározottabban tiltakozom azonban azon állítás ellen, mintha én a kamatfizetések tételénél 6000 koronával többet számítottam volna fel. En pénzfelvételt személyesen csak kivételként intéztem és ilyenkor az átvett pénzekkel a pénztárat kiállított jegyzék alapján az utolsó fillérig elszámoltam. Nekem járó összegeket, csakis a pénztár utján nyugta ellenében vettem fel. Ha könnyelmű vádaskodás helyett, a szóban forgó 40 esetben utána néztek volna az illető pénztárvezetőknek, hogy ki nyugtázta és intézte a pénzfelvételt, bizonyára más következtetésre jutottak volna. Ha itt történt visszaélés, úgy én ettől teljesen távol állok és az én tudommal senki sem károsíthatta volna meg a társaságot. Fenti soraim szíves közvételét kérve maradok mindenkor főszerkesztő urnak kész híve Newyork, szept. 14. Lészay Ottó 200 E. 67 Str. Newyork.

Wahrmann Richárd agyonlőtte magát.

(Akinek a király fizette ki az adósságait.
— Egy híres gavallér élete és elmulása.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, szeptember 27.

A Berliner Zeitung am Mittag Párisból azt a jelentést kapta, hogy Wahrmann Richárd, az egykor dús gazdag magyar sportsmann párisi lakásán főlőtte magát s azonnal meghalt. A tönkre jutott gavallér követte öccse, Ernő példáját, aki 1906. júniusban ugyancsak Párisban önkézevel vetett véget életének. Mindaketten könnyelmű életet folytattak, szenvedélyes költekezésük vitte arra az utra, ahonnan már csak a halálba van menekülés.

Wahrmann Richárd halálával rendkívüli érdekes és hányatott élet fejeződött be. Tele volt élete sok fénnel és ragyogással, pompával és végül a letörés minden szomorúságával. Wahrmann Richárd a Lipótváros egykori képviselőjének, a dús gazdag Wahrmann Mórnak volt az idősebbik fia. Wahrmann Mórnak három gyermeke volt: két fia, Ernő és Richárd és egy leánya, Renee, aki később Beretvás Endrének lett a felesége.

Az öreg Wahrmann végrendeletében nagyobb örökséget hagyott leányának és csak kisebbet a két fiúnak, de azért ez az örökség így is milliókra ment. Ernő hat esztendővel ezelőtt Párisban öngyilkos lett, nyitva hagyta a gázcsapot és reggelre halva találták. Richárddnak tovább kedvezett a szerencse. Az idősebbik Wahrmann-fiu kiválóan tehetséges fiatalember volt. Tanulmányait kitüntetéssel végezte, fényes karriert jósoltak neki. Jó ideig Angolországban élt; a pénzt nem tudta megbecsülni, roppant összegű váltókat irt alá és nagyon költekező életmódot folytatott.

Amikor itthon volt, több híres afférnak lett a hőse. Huszonnyolc párbaja közül, az első az volt, amelyet 1888. tavaszán Széchenyi Andor gróffal vívott. Ekkor huszárönkéntes volt és az Akadémia kávéházban szólalkozott össze a mánással, kártyajátékból kifolyólag. A kártya affért pisztollyal intézték el és — Wahrmann Richárd főlőtte ellenfelét.

Sokkal érdekesebb afférja volt azonban az, amely az écskai (Torontálmegye) kastélyban történt. Itt jelen volt Bourbon Jaime herceg is, aki ma a párbajellenes mozgalom legbuzgóbb apostola. Mintegy tíz évvel ezelőtt történt, hogy Harnoncourt Felix gróf écskai kastélyában négy ur találkozott. Eközben Wahrmann Richárd Messinger dr. körorvost megsértette, a provokálásra pedig így felelt:

— Azt hiszem eddigi 18 párbajom talán fölment a gyávaság gyanúja alól és megengedik, hogy angol szokás szeriint ne párbajjal intézzem el az ügyet. Minden kifejezést, amit dzsentilmén sértőnek vehet, visszavonom, de a tróli szót nem. És a doktor ur ezért mehet a bírósághoz.

A szekundánsok megelégedtek ily értelmű levéllel, de Harnoncourt gróf, akinek rosszul for-

ditották le a levelet, sértő célzásokat tett, mire Wahrmann Richárd kijelentette, hogy ő úgy nyilatkozott, amint fentebb reprodukáltuk és aki kétkedik, az gazember. Ez dühbe hozta Harnoncourt gróft és fenyegető mozdulatot tett, amire Wahrmann Richárd elővette töltetlen revolverét és a grófra szegezte. Harnoncourt megijedt, lármát csapott, Dániel Ferenc szolgabíróért küldött, de a botrány hatósági beavatkozás nélkül mult el. Wahrmann sértő levelet irt a hercegnek, a grófnak és a két segédnek, akik közül az utóbbi három állott ki. Valamennyien megsebesültek a párbajban.

Letörése után öngyilkossági kísérletet követett el. Öt napig feküdt eszméletlenül, amíg az ellenszerek hatni kezdtek. Amikor magához tért, a kórházban letartóztatták, mert az angol törvény bünteti az öngyilkos jelölteket. Éjjel nappal detektív volt az ágya mellett és csak egy orvos kezeisége mellett bocsátották szabadon.

Bécsbe ment, ahol egyre rosszabbul ment a dolga és amikor mindenét elárverezték, akkor a zsokéklub, amelynek rendes tagja volt, gyűjtést rendezett számára. 40.000 koronát adtak össze és megváltás címén juttatták el hozzá a pénzt. Ő ugyanis többször vadászott Afrikában és a vadászgűjteményét a zsoké klubnak adta. Ezt váltották meg 40.000 koronáért.

Londonban elkövetett öngyilkossági kísérlete után nővére Renee 600 koronás havi járulékot biztosított neki. Később Springer báró szintén hatszáz koronát biztosított számára. Ez a havi 1200 korona azonban nem volt elég. Hogy egyszerre nagyobb pénzhez jusson, eladta járadékait és kiment Monte Carlóba, ahol a ruletten elvesztette minden pénzét.

Tavaly a király visszaemlékezett azokra a szolgálatokra, amelyeket az öreg Wahrmann Mór tett és utasította házi főpénztárának a vezetőjét, hogy rendezze Wahrmann Richárd adósságait és utalványozzon neki életjáradékot azzal a feltétellel, ha kimegy Amerikába. Ő ki is ment, de ugylátszik nem tudott künn megmaradni, visszajött s Londonban, majd Párisban élt. Barátait állandóan zaklatta pénzért, tegnap is sürgönyözött nekik, hogy küldjenek pénzt. Ma megérkezett öngyilkosságának híre.

Két évtizeddel ezelőtt a bécsi és budapesti lóversenyeken nagy szerepet játszott Wahrmann Richárd. A vagyonos fiatalember versenystállót tartott, azonban lovai nem az ő neve alatt futottak, hanem a Company Matchless szerepelt a lóversenyprogramokon a lovak tulajdonosául. Három fiatal sportsman szerepelt ezzel az álnévvel: Péchy Andor, Üchritz Zsigmond báró és Wahrmann. A versenystálló tulajdonostársaság ügyeit Péchy Andor intézte. A szerencse eleinte nagyon kedvezett a szövetségnek. Lovaik sok versenyt nyertek és a nagy összegű fogadásai sorra beütöttek. Leghíresebb lova a Matchless-szövetség Tokio volt, amelyet a híres Kincsemhez-hez hasonló jó lónak tartottak. A nagyszerű versenylovat Péchy Andor Trohner régi pesti szállodatulajdonostól vásárolta meg aránylag olcsón a szövetség számára. Tokio a maga idejében verhetetlen versenyló volt és Angliában is sikerrel szerepelt.

Wahrmann Richard szenvedélyesen foglalkozott ebben az időben a lóversenyekkel. Ott volt Tokio minden futásánál. Angliába is kiutazott és ott megismerkedett a turfon Edwárd angol királlyal is, aki walesi herceg korában a turfnak és kártyának élt. Az angliai kirándulás után azonban rossz napok következtek Wahrmannra.

A Matchless szövetségnél ugyanis furcsa dolgok történtek. Turikörökben nyíltan beszéltek arról, hogy Péchy Andor egyenesen Wahrmann Richárd ellen irányuló fogadásokat köt. Többször megtörtént kisebb versenyekben, hogy a szövetség jóképességű lovát, amelyet Wahrmann ezekkel foga-

dott meg, váratlanul megverte egy Péchy-ló, amelynek győzelmére senki sem számított, csupán a tulajdonosa, aki akkor egy-két lovat már a saját színeiben is futtatott. Sok sportembernek feltűntek ezek az esetek, de Wahrmann nem sejtett semmit. Folyton vesztett, míg Péchy állandóan nyert.

Végre is Tokió — akkoriban szenzáció — veresége térítette észre a vesztébe rohanó fiatal sportsmant. Az 1895. évi Szent István díjban történt. Az akkor már hat éves Tokio 66 kilogram sullyal indult a klasszikus versenyben, de győzelmét még így is biztosra vette mindenki, legjobban Wahrmann Richard. Wahrmann tavasz óta óriási összegű fogadásokat kötött lovára és a verseny napján minden megmaradt pénzt Tokión helyezte el a bookmakereknek. A Szent István díjat azonban egy jelentéktelen ló: Üchtritz Zsigmond báró Ignác nevű négyévese nyerte meg Tokió ellen. Nagy meglepetést keltett az eredmény és egyúttal nagy megütközést is, mert sokan tudták, hogy Péchy Andor — Tokió másik tulajdonosa — titokban Ignácot fogadta és százezreket nyert a sikeresen rendezett versenyben azzal, hogy saját lovát megverette. Wahrmann ez a verseny teljesen tönkretette. Mindenét elvesztette, még barátaiban való bizalmát is. A Matchless-szövetség a Szent István díj utáni napon felbomlott, Tokiót eladták, de Wahrmannnak már csak adósságai kifizetésére jutott pénz a telivér árából. Péchy Andor az eset után néhány évig visszavonult, külföldön utazgatott, majd újból visszajött Magyarországra és jelenleg is istállótulajdonos.

Az aradi főállatorvos fegyelmi ügye.

— Kanta Jenő és a nagyvárad marhakereskedő. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 27.

Kétségtelenül szokatlan dolog, hogy egy fő-tisztviselő ellen valamely város hatósága akkor folytasson fegyelmi eljárást, amikor a tisztviselő már eltávozott a városból. Ez a különös eset történt most meg Nagyváradon. Kanta Jenő főállatorvos fegyelmi ügyével fog foglalkozni Nagyvárad város közigazgatási bizottsága, holott a főállatorvost már régen Aradra helyezték át. Maga a kérdés felette érdekes.

Még 1910. áprilisába nyulik vissza az ügy. Kosztin György nagyvárad marhakereskedő nagymennyiségű ökröt szállított Budapestre. A pályaudvarra kijött a főorvos, megvizsgálta az állatokat és többnek lábát hibásnak találta, mindamellett utnak bocsájtotta az ökröket. Amikor a vonat már messze járt, észbe jutott, hogy még sem kellett volna az állatok szállítását megengedni, mert egy csomó közülük Beel környékére való, ahol eddig akkor szájs- és körömfájás uralkodott. Azonnal hivatalos táviratot küldött az állatorvos Budapestre s jelezte, hogy az állatok gyanúsak. A távirat értelmében Budapesten a szarvasmarhák kiadását megtagadták. Sürgönyöztek Nagyváradra, hogy mi bajuk van az állatoknak, felelet azonban nem érkezett. Végre is kénytelenek voltak Kosztin szállítmányát a vágóhídon lemeszárolni, nehogy a megbetegedett állatok a többieket megfertőzzék. A levágás után a vizsgálat kiderítette, hogy az állatoknak semmi bajuk sem volt.

A főorvos távirata miatt Kosztin *hateszer korona kárt szenvedett* s természetesen ezt szó nélkül nem hagyta, mivel a szabályok előírják, hogy az állatorvos gyanús szarvasmarhákat utnak nem bocsáthat. Fegyelmi feljelentést tett Kanta Jenő ellen, mert ha a marhákat visszatartotta volna, várhattak volna egy-néhány napig, amíg kiderül, hogy az állatok egészségesek.

Az ügy azonban Biharvármegyétől visszament Nagyvárad városához azzal, hogy ebben az ügyben

Nagyvárad közigazgatási bizottsága az illetékes. Mivel a város sem akart az ügyben eljárni, az illetékesség megállapítása végett felterjesztették az iratokat a belügyminiszterhez. A belügyminiszter ma érkezett leiratában megállapította, hogy Kanta Jenő a fegyelmi eljárást maga után vont cselekedetét Nagyvárad területén követte el s ezért Nagyvárad város közigazgatási bizottsága illetékes ebben a dologban. Idestova egy éve, hogy Kanta már Aradon van, de a miniszter leirata értelmében Nagyvárad város közigazgatási bizottsága csütörtökön fog afelett határozni, hogy Kanta Jenő ellen elrendeljék a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot.

A balkáni helyzet a delegációban.

Prédára leső nagyhatalmak. —

Távirati tudósítás.

Bécs, szeptember 27.

Az osztrák delegáció külügyi albizottsága ma délelőtt folytatta a külügyi vitát. Az ülésről a következő jelentést adták ki:

Udrzall (cseh) határozottan ellene van a titkos ülésnek. A balkáni helyzetről szólva, a szónok elítéli az új török rendszer centralisztikus törekvéseit és megjegyzi, hogy ezekből a hibákból Ausztria is tanuságot meríthet. A szónok elismeri az állami véderő szükségességét és a mellett foglalt állást, hogy a nemzetiségi viszályt lehetőleg távol kell tartani a hadseregtől. A csehek cseh, lengyel, szlovén hadseregről mit sem akarnak tudni, de ép oly keveset német hadseregről.

Ellenbogen dr. (szociáldemokrata) köszönetet mond a külügyminiszternek kategórikus kijelentése miatt, amelyekkel a háborúszitokát alaposan megkecseztette. A törökországi helyzetre áttérve, a szónok kifejti, hogy a malisszorok üldözése bizonyára az új török fanatizmusra vezethető vissza és a legnagyobb mértékben elítélést érdemel. Végre is az albán üldözéseknél még sokkal nagyobb kegyetlenkedések is fordulnak elő, így például Oroszországban évenként valóságos tömeges meszárások folynak, amelyeknek keresztények is áldozatul esnek. *Ugy látszik, hogy az európai államok az összeomló Törökországot, mint a hiénák állják körül*, csak hogy valami koncot elkapjanak, ami azonban az európai bekéreg nagy veszedelmet rejt magában. A szónok végül az ülés bizalmassá nyilvánítását ellenozte.

A magyar delegáció élelmezési albizottságának ülésén, mint Bécsből jelentik, *Solymossy* Ödön báró előadó a következő három indítványt terjesztette elő: 1. Az élelmickek beszerzéséről szóló utasítás magyar fordításban legyen jövőre is az országos bizottságnak benyújtva. 2. Az élelmickek és termények beszerzésénél a legelőnyösebb termelési és kereskedői konjunkturák vétenessnek igénybe, melyek Ausztria és Magyarország viszonylagos tőzsdérelációval nincsenek ellentétben és az általános forgalmi áraknak is megfelelnek, és hogy Magyarország területén a szerződések a termelők, szállítók és vállalkozókkal újból magyar nyelven kötéssenek. 3. Végül kérte az előadó, hogy az új költségvetési számítási mód használtassék a jövőre is és a mindenkori tényleg elért beszerzési árak használtassanak föl alapárnak. Jelentette az előadó, hogy a szerződések körüli eljárások megnyugtatók és kérte a hadügyi vezetőséget, hogy úgy a termelőkkel, mint a kereskedőkkel szemben a legnagyobb szigorral járjon el és a gazdasági egyesületek által kiadott igazolványok jogosultságát szigorúan ellenőrizze. Az albizottság az előadónak minden indítványát elfogadta.

Bécsből jelentik: Az osztrák delegáció külügyi albizottsága hosszas vita után, amelynek folyamán Berchtold gróf is hosszabb beszédet tartott, elfogadta a költségvetést.

TÖRVÉNYKEZÉS

A plébános és a szobaleány.

Távirati tudósítás.

Bécs, szeptember 27.

A józsefvárosi kerületi bíróság pikáns háttérű becsületsértési perben ítékezett tegnap. S. Franciska 26 éves csinos szobaleány volt a panaszos és F. János Klausen-Leopoldsdorf község plébánosa a vádlott.

F. János plébános régebben az elhunyt Marschall püspök ceremonariususa és a Szent István-templom lelkésze volt. Julius hó 28 án beadványt intézett a bécsi rendőrfőkapitánysághoz, amelyben elmondja, hogy S. Franciska hat esztendeje a legtolakodóbb módon üldözi a szerelmével. A szobaleánynak az a rögeszméje, hogy nála „papgazdasszony” legyen. E tervének megvalósítását minden alantas eszközzel el akarja érni. Nap nap után szerelemtől áradozó leveleket küldözget neki, uton útfélen elébe toppan és mint közönséges utcaleány folytonos tolakodásával inzultálja. Betetőzéseül a kellemetlenségeknek a leány egy nagy medallont visel a nyakában — az ő fényképével. Kéri a rendőrség beavatkozását, hogy végre megszabadulhasson a szerelmes szobaleány üldözéseitől.

A plébános beadványában foglalt „eszőlős szobaleány” és „közönséges utcaleány” kitételek miatt S. Franciska becsületsértési pert indított a plébános ellen.

A tegnapi tárgyaláson a szobaleány védője azzal érvelt, hogy védenice nem normális elméjű. Két izban is elmegyógyintézeti kezelés alatt áll. Emellett valianak a rendőrségen tett zavaros és ellentmondó kijelentések is. Hol szeretőjének, hol apjának, hol gyámjának mondotta a plébánost. Egy alkalommal nagy titokzatosan azt vallotta a rendőrségen, hogy egy püspöknek és apácáfőnöknek a gyermeke. Mikor aztán részletek felől faggatták, csak annyit tudtak kivenni belőle, hogy ő „a kolostor titka”.

Felolvasták a szobaleány szerelmes leveleit is, amelyeket a plébánoshoz intézett. „Kedves Jánosom”-nak titulálja és minden szava csupa szerelem. Könyörögve kéri, hogy alkalmazza gazdasszonynak, vagy bármily alantas, durva munkára, csak engedje meg, hogy a közelében lehessen és egy levegőt szivhasson vele.

S. Franciska legutóbb egy nagy restaurantban szolgált, ahol becsületes és jóra való leánynak ismerték.

A bíróság azzal az érveléssel, hogy a plébános magánbecsülete és állása tisztességének védelmében joggal használta az erős kifejezéseket, felmentette a vádlottat.

§ Egy bíró kálváriája. A gyulafehérvári kir. törvényszék egyik bírja, Baló Lázár szerencsétlen családi életet élt feleségével. Valóperit is indított neje ellen s miközben a per folyt, titokban eljegyzett egy gyönyörű uri leánnyal. Baló a valóperit megnyerte a törvényszéken s a táblánál is, a Kuria azonban megváltoztatva az alsó bírósági ítéleteket, nem bontotta fel a házasságot. Ez annyira elkésztette a szerencsétlen bírót, hogy buskomor lett s hivatalát is kerülte. A törvényszék elnöke felszólította, hogy hivatalát újból foglalja el s miután a bíró ennek a felszólításnak sem tett eleget, fegyelmi indult ellene. A fegyelmi során elrendelték Baló *elmeállapotának* megvizsgálását. Balót *Lechner* Károly dr., a kolozsvári elmegyógyintézet igazgatója vizsgálta meg s nem valami kedvező véleményt adott a bíró elmeállapotáról. Lechner véleményét az összes iratokkal az igazságügyi orvosi tanács elé terjesztette ezután, amely a véleményhez hozzájárult. Így történt, hogy Balót kényszernyugdíjazásra ítélték. Baló azonban ebbe nem nyugodott bele. Megvizgáltatta magát egy hírneves budapesti ideggyó-

gyázzsal, aki konstata, hogy a bíró teljesen ép-elméjű. Emiatt a Kuria újból utasította az orvosi tanácsot, hogy mondjon véleményt. A tanács úgy döntött, hogy Balót közvetlen vizsgálattal fogja megfigyelni. A kitűzött terminusra a bíró fel is utazott Budapestre, de a vizsgálatra kirendelt orvosok közül — miután éppen akkor nyár volt — egyetlenegy sem talált Budapesten. A bíró emiatt lármát akart ütni, de erről lebeszéltek, a tanács újból kiküldetést határozott el s Lechner dr. t. bizták meg a vizsgálattal. Baló újból bevonult az elmeorvosintézetbe. Lechner most már, mint az orvosi tanács megbízottja konstata, hogy Baló nem épelméjű s a Kuria a vélemény alapján helybenhagyta a fegyelmi ítéletet. A szerencsétlen bíró ezt a csapást nem élte túl, a nyugdíjat pedig özvegye élvezi, aki családi boldogságát feldulta.

§ Arany helyett ólom. Kovács Miklós és Kovács Flóra cigányok felett ítélezett ma az aradi királyi törvényszék büntető tanácsa. A két cigány tavaly decemberben Ternován azzal állított be Pribán Karácsony gazdálkodóhoz, hogy olyan gépet szereztek, amelyvel pénzt lehet csinálni. Hajlandóknak mutatkoztak arra, hogy pénzt szál-
litanak a gazdának, ha fizet ezer koronát. A hiszékeny ember léprement, átadta a pénzt és kapott érte — egy kiló ólmot. Pribán feljelentette a két cigányt, akiket az aradi törvényszék mai tárgyalásán három három havi fogházra ítélt.

§ Aki eladta a leányát. Márián Péterné aradi asszony ellen még tavaly megindult az eljárás, mert bebizonyosodott róla, hogy 16 éves leányát áruba bocsátotta, sőt az is kitudódott, hogy az anya elakarta vinni a leányát idősebb urakhoz. A törvényszék tavaly áprilisban tartott ebben az ügyben tárgyalást és fél évi börtönrre ítélte az elvetemült anyát. A nagyváradi királyi ítélőtábla megváltoztatta a törvényszék ítéletét és két évi fegyházzal sújtotta Máriánét. Ma érkezett le ebben az ügyben a királyi Kuriának a döntése, amely a tábla ítéletét egy esztendei börtönrre szállította le.

Október 1

az új évnegyed kezdete.

Ha lap előfizetése lejárt, szíveskedjék azt idejekorán megújítani.

Egyben új előfizetést nyitunk az „ARADI KÖZLÖNY” október-december évnegyedére. Az „ARADI KÖZLÖNY” Délmagyarország legelterjedtebb legértelmesebb és legkeresettebb napilapja.

Hétköznaponként 16—18, vasárnap és ünnepnaponként 24—34 oldalon jelenik meg. Az „ARADI KÖZLÖNY” a közönség minden rétegébe eljut, éppen ezért egyben a legjobb hirdetési orgánum is.

Az „Aradi Közlöny” előfizetési árai:

HELYBEN:		VIDÉKEN:	
1 hónapra	2 K.	1 hónapra	2 K. 40 fill.
1/4 évre	6 „	1/4 évre	7 „ — „

Minden előfizető, kinek hátraléka nincsen, új előfizető, ha legalább 1/4 évre előfizetnek, ajándékul kapják az „ARADI KÖZLÖNY” 1913. évre szóló

Nagy Képes Naptárát.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A Délmagyarországi Fűszerkereskedők Egyesülete szeptember 29-én, vasárnap délelőtt 11 órakor Aradon, a kereskedelmi és iparkamara helyiségében rendes közgyűlést tart.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Szept. 28. szombat: *Leányvásár*, operett.
Szept. 29. vasárnap délután: *Berkovits és társa*; este *János vitéz*, operett. (Kállay Jolán, Balázs Bálint, Hampel Ilona, Fákerty Mariska első fellépésével.)
Szept. 30. hétfő: *Boccaccio*, operett. (Dióssy Nusi és Kállay Jolán együttes fellépésével.)
Okt. 1. kedd: *Boccaccio*, operette.
Okt. 2. szerda: *Henschel fuvaros*.
Okt. 3. Csütörtök: *Henschel fuvaros*.
Okt. 4. péntek: *Artatlan Zsuzsi*, operette. (Hajduska László fellépésével.)
Okt. 5. szombat: *Hadak útja*.
Okt. 6. vasárnap: *Hadak útja*.

* A megnyitó előadás. Két havi szünet után szombaton este megnyílnak a téli színház kapui, hogy ott ismét helyet találjon a kedv, vig-ság, a taps, a siker. A *Leányvásár* bűbajos melódiai [hangzanak fel legelőször. Martos-Jacobi-Bródy operettjét, amelyek oly sok sikert arattak az elmúlt szezonban. A főszerepeket most is Rontay, Dióssy, Huszár, Győző, Polgár, Várnay, Benkőné játsszák. A publikumot a nézőterre érve kellemes meglepetés fogja érni; a szünet alatt alapos munka folytott s a szorgos, körültekintő munkásság eredménye az lett, hogy a tavaly oly sokat panaszlott mizériák mind-mind eltűntek.

* Magyar darab sikere Berlinben. *Berlinből* jelentik: Ma adták a Neue Bühnen Lengyel Menyhértnek és Bíró Lajosnak *A cárnőjét*. A darab nagy sikert aratott, a jelenlevő Lengyel Menyhértet a berlini publikum zajos óvációkban részesítette minden egyes felvonás után. Az előadás kitűnő volt.

* Jászai Mari berekedt. *Hódmezővásárhelyről* írják: A tegnap estére hirdetett *Stuart Mária* helyett *Lili* oporette került színre, mivel Jászai Mari sürgönyileg tudatta a direktorral, hogy *Csaban berekedt*. A színház félig üresen maradt e miatt, pedig a hirtelen előrántott *Lili* elég jól adták elő.

* Egy primadonna válópőre. Érdekes válópőreben mondott tegnap ítéletet a kolozsvári királyi törvényszék. *Lónyay Piroskát*, a nagyváradiak Kolozsvárt is előnyösen ismert primadonnáját választotta el a bíróság férjétől, *Gyárfás Ödön* színésztől. A válópert évekkel ezelőtt adták be a kolozsvári törvényszéken és azóta a házasságok külön élve működtek az ország különböző városaiban. Most, hogy *Lónyay Piroška* a nagyváradi színházhoz került, ismét elhatározta, hogy az elhanyagolt válópert dűlőre viszi, elintézteti. Az ügyvédje megsürgette az ügyet. A tárgyalást tegnapra tűzték ki és azon úgy a primadonna, mint a férje megjelentek. A törvényszék elnöke, Rudnyánszky Béla báró elnököl a tárgyaláson s a per előadója Potovszky András dr. törvényszéki bíró volt. A bíróság meghozta ítéletet, melyben *Lónyay Piroskát* vétkeinek mondta ki és *hűtlen elhagyás* címén a házasságot felbontotta. Az ítélet 14 nap múlva jogerőre emelkedik.

* A nagy cirkuszattrakció — utoljára. Az Apolló színház Nordisk filmje második napon is merhetetlen érdeklődést váltott ki a közönségből. Ép úgy, mint tegnap, ma is délután hat órá-tól kezdve éjjel tizenegyig állandóan zsúfolva volt a színház nézőtere s az előadások szakadatlanul tartottak. A sajtó s a publikum nagy elismeréssel nyilatkozott a képről s az az egyöntetű vélemény alakult ki, hogy a Nordisk Film Compagne nek ennél az alkotásánál szebb és nagyobb szabású mozgófénykép még nem került vetítésre. A darabnak az a jelenet a fénypontja, amikor az artisták szállodája lángokba borul. Az ember szíve összeszorul az izgalomtól, fojtó csönd fekszi meg a nézőteret s a zene is elhalgat. A tűzoltók automobillal rohannak a helyszínére s eközben a fiatal gróf és a táncosnő a halálveszedelemmel viaskodnak. A telefondróton akarnak kijutni a lángok közül. Ég és föld között vannak. Borzalmas pillanatot: a leány lezuhan. A megkönnyebbülés sóhaja tör fel: a táncosnő a tűzoltók kifeszít

tett ponyvájába esik. De a többi jelenet is hozzájárul ahhoz, hogy ez a film örökbecsű maradjon. Nem a reklám hangja beszél belőlünk, hanem az őszinte meggyőződés, amikor azt mondjuk, hogy ezt a képet megnézni minden ember szellemi és kulturszükséglete. A világhírű norvég filmet holnap, szombaton vetíti az Apolló színház utoljára.

* A bécsi eucharisztikus kongresszus gyönyörű mozgófényképe iránt nem csupán a katolikus társadalom körében, hanem városszerte osztatlan érdeklődés mutatkozik és az Uránia minden előadása zsúfolásig megtelik a fényes műsor és a pompás aktualitásra. A fenomenális képet szombaton mutatják be utoljára.

* Az idei könyvpiac szenzációs ujdonsága: Balla Ignác „Rothschildok” című könyve. Ára 7 kor. Kapható Kerpel könyvkereskedésében. Telefon 385.

Aki elmebajában

munkásokat szerződött.

— Nyomorba döntött aradmegyei földmunkások.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 27.

Egy szerencsétlen, elmebajos makói gazda nagyzási mániába esett, földbirtokosnak képzelte magát és 150 aradmegyei munkást szerződtetett, akik közül hatvan el is utazott már Makóra és ott most nagy nyomorban vannak. Ugyanis, aki őket felfogadta, az szánalmas örült és 4 hold földnél nincs egyebe.

A különös eset részletei ezek:

Vajda István a neve a makói kisgazdának, aki Aradmegyébe utazott Ternovára, ahol a maga 3—4 holdas ingatlanán végzendő kukoricatörési munkára nem kevesebb, mint százötven román munkást szegődött, holott ő maga a házanépével is elvégezhette volna ezt a munkát.

Első pillanatra kétségtelennek látszott, hogy ez ötlet csak meghihibbant agyu embertől eredhet. Ezt a föltevést ma már az orvosi vizsgálat is megerősíti, mert Vajda Istvánt még tegnap este a makói kórházba szállították megfigyelés végett és az orvosok véleménye szerint: nem beszámítható, elmebeteg ember, bár a közre nem veszélyes.

Vajda István Ternován úgy lépett fel, mint makói nagybirtokos. Nem személyesen végezte a munkások toborzását, hanem egy ternovai uniforma ember: *Tóthy Mihály* szegődöttetett részére a munkásokat. Vajda összesen 100 koronát adott át Tóthynak, a munkások utiköltségére s azzal, mint aki jól végezte dolgát, hament Makóra.

Itthon persze eldicsekedett a nagyszerű üzlettel és bejelentette a családjának, hogy 150 földmunkás jön munkára s készüljenek a fogadására. Hát a családja azután készült. Azonnal a makói rendőrségre mentek, ahonnan táviratot menesztettek Ternovára, hogy a makóra szerződöttetett 150 munkást tartsák vissza, ne engedjék Makóra jönni, mert aki őket szerződöttetett, nem beszámítható.

A célt azonban csak félig sikerült elérni, mert a távirat vételekor már vagy 60 román munkás utban volt Makó felé, hogy megkezdjék a munkát a Vajda István „uradalmában”. A legtöbbje még az utiköltséget is a magából fizette, mert a Vajda által előlegezett 100 koronából nem tellett ki az egész trupp utiköltsége.

Most azután a makói főtéren látványosság kínálkozik a kíváncsi járókelőknek. Ott tanyázik az egész román trupp a földre terített gubákon, mellettük a kis batyujok. Panaszolják a hajukat annak, aki érti a nyelvüket. Elmondják, hogy még tegnap megérkeztek, egyrésztük déliben, másrésztük este. Dolgoztak is egy félnapot, de még az ezért járó bért sem fizették meg nekik. Ma déliben kaptak csak fejenként 50 fillért, hogy legyen miből ebédelniük. A visszautazáshoz nincs pénzük és teljesen tanácstalanul állanak az idegenben.

szegény, póruljárt emberek kártalanítására és e célból akciót kezdeményeztek, hogy a románokat — ha már ott vannak, — más gazdákhöz beajánlják és valészintű, hogy ez az akció sikerrel fog járni.

„Lelőttek egy durva hadnagyot“

— Izgalmas esküdtszéki tárgyalás. — Merénylet két tiszt ellen. —

Távirati tudósítás.

Kolozsvár, szeptember 27.

Még tavaly történt, hogy egy *Mégai Béla* nevű 21 ik ezredbeli honvéd tizedes szolgálat közben Kolozsvárott rálőtt *Márkli Ferenc* hadnagyrá és Tömösváry zászlósra. A hadnagy súlyosan megsebesült, míg Tömösváry sértetlen maradt. Az esettel sokat foglalkoztak a lapok és az egyik kolozsvári lap „*Lelőttek egy durva hadnagyot*“ címen igen erős hangú cikket írt a hadsereg ellen. A honvédelmi miniszter felhatalmazása alapján az ügyészség vádat emelt a cikk szerzője ellen. A felelősséget *Polónyi Albert* szerkesztő vállalta. Csütörtökön tárgyalta az ügyet a kolozsvári esküdtszék *Issekutz Gyula* táblabíró elnökletével. *Polónyi Albert* kijelentette, hogy a cikket közérdekből adta ki és vállalja érte a felelősséget. A tanuvalomások során *Márkli Ferenc* hadnagy elmondta, hogy az emlékezetes napon valami parancsot adott *Mégainak*, aki azonban ismételtlen megtagadta az engedelmességet. Erre kiadta a parancsot egy őrmesternek, hogy *Mégait* tartóztassa le.

— Arról sejtelmem sem volt — így szölt, — hogy *Mégai* merényletet tervez ellenem. Dolgozószobámban ültem, amikor az ajtónál megjelent *Mégai*, kezében fegyverrel, amelyet rám emelt. Csak ennyit mondhattam:

— Ne számárkodj!

A másik pillanatban eldőrdült a fegyver és eszméletlenül estem le a székről.

Ezután Tömösvári zászlóst hallgatták ki, aki eladta, hogy ő figyelmeztette *Márklit* *Mégai* izgatott voltára és kérte is, hogy letartóztatását halassza el vasárnapra.

Nagy izgalmat keltett a hallgatóság körében, amikor katonai fegyőrök fedezete alatt megjelent a teremben *Mégai Béla*, a katonai fegyenc.

— Miért lőtt? — kérdezte tőle az elnök.

— Mert rosszul, durván bántak velem. Nem vették figyelembe, hogy intelligens, képzett ember vagyok.

— Ütötte magát a hadnagy ur? — kérdezte tovább az elnök.

Nem ütött meg, de a bánásmódja jobban fáj, mintha megütött volna. Lediszózott s gazembernek titulált.

— Igaz, hadnagy ur? — fordult az elnök *Márkli* hadnaggyhoz — hogy ilyen kifejezésekkel illette *Mégait*?

— Lehet, hogy mondtam — felelte *Márkli*.

Az elnök további kérdéseire azután előadta *Mégai*, hogy előbb magát akarta agyonlőni s csak később határozta el magát végzetes tettére. Tömösvári zászlóst akarta először lelőni, de előbb akadt rá *Márklira* s így lőtte keresztül. Ezután a katonai és polgári orvosszakértők véleményeit olvasták fel. A szakértők egyhangú véleményei szerint *Mégai idegbeteg, beszámíthatatlan*. Kint az is, hogy már két ízben volt elmeegógyintézetben. Szenzációs hatása volt a hadbíróági iratok felolvasásának. Katonáék annak idején erősen tussolták a dolgot és mindezideig nem szivárgott ki, milyen büntetést mért a hadbíróság a szerencsétlen *Mégaira*. Most kiderült, hogy az idegbeteg, beszámíthatatlan *Mégait* a hadbíróság kötéshatára ítélte, amelyet azonban a királyi kegyelem három évi súlyos börtönbüntetésre változtatott át. *Pordea Gyula* dr. védő beszédében arra utalt, hogy katonáék a legintelligensebb embert is halálra alázzák — ebben a pillanatban az egyik esküdt, *Burger Frigyes* gyógyszerész *élénken helyeselni kezdett*. Az elnök erre felfüggesztette a tárgyalást. *Burger Frigyes*, hogy a vádlott szerkesztő ügyét a tárgyalás esetleges elhalasztásával ne rontsa, rosszulletre hivatkozott és esküdti tiszte alól való fölmentését kérte, a minek a bíróság helyt is adott és a helyeslő esküdt helyére *Kerner Miklós* nyugalmazott ezredes pótesküdtet hívta be. Az ügyész ez ellen semmiségi panasszal élt. Ítéletre a késő esti órákban került a sor. Az esküdtek nem bűnösnek mondták ki a szerkesztőt, akit a bíróság erre fölmentett.

HIREK.

— Rendőrtisztek kitüntetése. Felhivatalosan jelentik: A király *Boda Dezső*nek, Budapest székesfőváros főkapitányának a Szent István-rend kiskeresztjét, *Szirmay Andor* és *Jeszenszky Gellért* rendőrtanácsosoknak, *Szeszlér Hugó* rendőrkapitány-nak, *Köpt Ferenc* és *Pavlik Ferenc* főfelügyelőknek a Ferenc József-rend lovagkeresztjét, *Beniczky Tamás* és *Gersics Lajos* felügyelőknek a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

— Szerbiában elfogott magyar katonák szabadulása. Mint Belgrádból jelentik, az elfogott magyar honvédek ma délelőtt diplomáciai közbenjárásra szabadonbocsátották. A honvédek a mai első hajóval el is indultak Pancsovára. A motorcsónakot vezető *Szekeres László* hadnagy a következőket mondta:

— Temesvári születésű vagyok, mint hadnagy szolgálok a hetedik honvédegységre Pancsován állomásozó zászlóaljánál. Atyám *Szekeres János*, a temesvári királyi tábla tanácselnöke, kuriai bírói rangban. Motordefektus miatt kötötünk ki a szerb partokon.

A szerb lapok két nap óta a leglelkesebb hangú cikkekben ünneplik azt „a hős fináncot“, ki a magyar honvédekkel elfogta.

— Voisin halálos automobil katasztrófája.

Párisból táviratozzák: *Charles Voisin*, a világhírt aviatikus és repülőgép konstruktor, tegnap késő este egy automobil kiránduláson baleset következtében meghalt. De la Roche bárónéval, a francia pilótanővel ment automobilon *Marconba*, mikor egy éles kanyarodónál gépkocsija összeütközött egy szekérrel. Az automobil felborult, *Voisin* alája került. A bárónő kirepült, egyedül a hátsó ülésen levő sofőr menekült meg ép bőrrel, mert még idejében leugrott. A sofőr a közellévő helyséből segítséget hozott, hogy fölemelhesse a fölborult automobilt. Holtan huzzák ki alóla *Voisint*, De la Roche báróné eszméletlenül volt, lábát törte s valószínűleg belső sérüléseket is szenvedett.

— Tüzérőnkéntesek tisztvizsgája. Temesvárról jelentik, hogy ott ma ért véget a tüzérőnkéntesek tisztvizsgája. Az eredménynek Aradot érdeklő részét itt közöljük: A *kisszentmihályi* 7. sz. lovasdivíziónál sikerrel letették a vizsgát: *Szeymann, Rieger A., Reiber, Stuchlik*. A 7. sz. tábori tarackezredben letették a vizsgát: *Weszlák János dr., Kiss Zoltán, Klein Vilmos, Zeilinszky Gábor, Stein Jenő, Lautschlager és Laszy Rezső*. — A negyvenkét önkéntes közül tizennégyen buktak el.

— Fedák Sári nem pofozkodott. Egyes esti lapok ma azt a hírt közölték, hogy *Fedák Sári* Bécsben *A Csoda* előadása után *Kaiser* német színészt arcultította. Ez a hír, amint Bécsből értesülünk, nem felel meg a valóságnak. A dolog a következőképen történt. Tegnapelőtt este *Fedák Sári* előadás alatt a Rotunda előtt állott több művész kollégájával. *Fedák* apáca kosztümben volt és észrevette, hogy egy ur feltűnően fixirozza és hozzá akar férközni. *Fedák Sári* felelősségre vonta az illetőt és kikérte magának tolazkodó viselkedését. Amikor a Rotundába visszatért, a férfi utána ment. *Kaiser* színész erre az illetőt megállította és kiutasította. Ebből szóváltás támadt, aminek folytán a színész kétszer arcultította a tolazkodó idegent. A veszekedőket a rendőrség választotta szét. *Fedák* már ennél a jelenetnél nem is volt ott.

— Adomány. Az Aradi Filharmoniai Egyesület a mai napon ötven koronát adományozott az Aradi Ujágirók Segítő Egyesületének. A nemes-szívű adományért ez uton mond köszönetet az elnökség.

— Halálozás. *Győről* jelentik: *Acsay Xavér* Ferenc, a Bencés rend győri főgimnáziumának igazgatója, ma este elhunyt.

— Elárverezték *Gromon Dezső* hagyatékát. Az ország egyik legismertebb gavalérjának, *Gromon Dezső*nek hagyatéka fölött ma újból megszólalt a dob. Mint Budapestről jelentik, ma délután folytatták a tegnapi licitációt. A mai árverésen nagybecsű emléktárgyak, műtárgyak, a pipatorium, a fegyvergyűjtemény, kitömött madarak és olajfestmények kerültek árverésre. Az árverésen a tegnapinál sokkal nagyobb számú előkelő közönség jelent meg, többek között ott volt *Tagányi Sándor* országgyűlési képviselő is. Nagyon sok huszártiszt és több előkelő uriaszony végignézte a licitációt. Az árverést *Horváth Elek* miniszteri osztálytanácsos, az elhunyt kebelbarátja vezette. Legelőször negyven darab ezüst tárcsa került eladásra, amelyeknek különösen növelte becsét a bevésített monogram és kézjegy. Volt a gyűjteményben egy gyufa, cigaretta és pénztárcsa, amely különös gonddal és izléssel volt összeállítva s amelyet az elhunytnak egy barátja vett meg. Az érdekesebb tárgyak között volt pompás borostyánszipka gyémánt kigyóval, régi kardok, puskák. *Lazarini* puskaművesnek egyik remeke, amely 1500 koronát ért, 60 koronáért kelt el. A ma eladott tárgyak értéke 10.000 koronát tett ki. Az árverést október 7-én délelőtt folytatják.

— Temetés. Ma délután három órakor temették el Mezőhegyesen fényes katonai pompával *Podmaniczky Béla* báró alezredesét, a mezőhegyesi allami menesbirtok volt parancsnokát. Az egyházi szertartást *Ürmösi Boldizsár* plébános végezte. A temetésen a földművelésügyi miniszter képviselőjében *Losonczy Mihály* osztálytanácsos jelent meg, aki koszorút is helyezett a koporsóra. A gyászszertartáson résztvett az aradi 33-ik gyalogezrednek majdnem teljes tisztikara, a mentelep tisztikara testületileg, megjelent azonkívül még nagyon sok polgári hatóságnak és egyesületnek a képviselője.

— A bátor tengerészek kitüntetése.

Fiuméből jelentik: A *Titanic* katasztrófája alkalmával a *Kárpátia* gőzös sietett elsőnek a hajótöröttek segítségére. A *Kárpátia*nak tisztikarát és legénységét ezért Newyorkban, Fiumében, majd Budapesten nagy ünnepségben részesítették és a *Cunard* és *Withe Star Line* hajóstársaság együttesen külön jutalomban részesítette a hősiességüket. Newyorkban a legénység egy havi fizetését kapta, a hajó tisztikarát pedig az angol hajósszövetség részesítette kitüntetésbe. A kitüntetések a *Cunard* hajóstársaság kérelmére *Jeckelfalussy Zoltán* kamarás, kivándorlási biztos ma délután adta át szép ünnepség kíséretében.

— Gazdát cserélt a lippai sörgyár. A Lippai Sörfőzde, mely eddig *Bondy József* saatz komlónagykereskedő és sörgyárosnak a tulajdona volt, megvette a *Temesvári Bank és Kereskedelmi R. T.* közvetítésével a *Temesvári Polgári Sörfőzde R. T.* A gyár megvétele iránti tárgyalásokat a *Temesvári Bank és Kereskedelmi R. T.* részéről *Szana Zsigmond* kereskedelmi tanácsos, vezérigazgató vezette.

— Tüntetés szerb főpapok ellen. *Szabadkáról* jelentik: A szabadkai görög keleti katolikus templomban ma délelőtt kellett volna kihirdetni a patriarchának és a szerb püspököknek szeptember 15-ikén kelt közös pásztorlevelét, a melyet az egyházi autonómia felfüggesztése tárgyában adtak ki. Amikor a plébános a szószékre lépett, a hívek kivonultak a templomból, úgy, hogy *Ludaics Izidor* plébános üres padok előtt olvasta fel a pásztorlevelet. *Manoilovics Vodoszláv* hitközségi elnök kijelentette, hogy a tüntetés nem a plébános személyének szól, csupán csak tiltakozás akar lenni úgy a patriarchák, mint a püspökök ellen. A pásztorlevél legközelebb a szabadkai szerb hitközség képviselőtestülete elő kerül.

— Egy érdekes mágnásasszony halála. Ma délután temették el tudvalevőleg Podmaniczky Béla bárót, a mezőhegyesi méneskar parancsnokát s most arról érkezik a hír, hogy Nagyváradon Podmaniczky báró első feleségének anyja, Gerliczy Félix báróné, született Korniss Lujza grófnő nyolcvanhárom éves korában elhunyt. Az elhunyt matróna a város egyik legérdekesebb személyisége volt. A szabadságharc idejében tartotta esküvőjét s nagyon sok üldözött honvédet rejtett el házában. Husz évvel ezelőtt indítványt tett arra nézve, hogy a nagyváradai nőegyesület árvaházában apáca felügyelőket alkalmazzanak. Leghevesebb ellenzője Tisza Kálmánné volt és a katolikus és református ellentábor oly nagy harcot vívott, amelynek visszhangja a fővárosba is eljutott. A vármegye nőegyesületének közgyűlése végre Gerliczyné indítványa mellett döntött, ezt a határozatot azonban Tisza Kálmánné megsemmisítette, ugyanis a minisztérium úgy döntött, hogy abban az esetben, ha a zsidók és reformátusok alapítványait visszaadják, alkalmazhatnak apácákat az intézetben. — Az elhunyt urinő haláláról táviratilag értesítették Podmaniczky Béla temetésén megjelent családtagokat, akik így most az egyik ravatal után a másikhoz zarándokolnak el.

— A bankár leánya és a herceg. A „Roland von Berlin” című ismert hetilap érdekes eljegyzésről ad hírt legutóbbi számában. Friedländer-nek, az ismert és dúsgazdag berlini bankárnak leányát, Friedländer Anniét eljegyezte a német arisztokraták egyik legrégibb családjának, a Leuchtenberg hercegi családnak tagja. Friedländer ezelőtt tizenöt évvel még egyszerű börzeügynök volt Bécsben és onnan költözött Berlinbe, ahol rövid idő alatt sokszoros milliomos és a pénzügyi világ vezető tagja lett. Tavaly híre járt annak, hogy a bankár leányát egy magyar gróf veszi feleségül, de az eljegyzésből nem lett semmi és a bankár leánya most egy valódi német hercegnek lesz a felesége.

— Tanító és tanítónő szerelmi drámája. Bécsből jelentik: Nagy feltűnést keltő szerelmi tragédia játszódott le ma Bécsben. Trimmel Alajos 26 éves polgári iskolai tanító egy év óta szerelmi viszonyt folytatott ugyanabban az iskolában működő egyik tanítónővel. Ma délután Trimmel barátjával együtt szüleinek a lakásán ciankálit vett be és néhány perc múlva mindketten meghaltak.

— Egy fiatal leány halála. Mai lapunkban megemlékeztünk Garai Karola 14 éves aradi leánynak a titokzatos haláláról. Hecht Arnold dr. kezelőorvos a halálesetre vonatkozólag a következő felvilágosítást adta: Megállapításom szerint Garai Karola szívszélülés következtében halt meg. Tegnapelőtt éjszaka nyugodtan olvasott az ágyban, amikor hányási roham fogta el és néhány perc múlva kiszenvedett. A fiatal leánynak két évvel ezelőtt szív behártya gyulladása volt és ennek következtében vérkeringésében állandó zavarok állottak be. Most is ér el tömeges elvérzés következtében támadt a hányási rohama és ez okozta tulajdonképpen halálát. — A leánykát ma délután temették el.

— Autombilltolvajok Kolozsvárott. Kolozsvárról jelentik: A párisi autombill rablóknek úgy látszik követői akadtak Kolozsvárott. Ma reggel ugyanis meglepődve vették észre, hogy a földgáz kutatók egyik kincstári autója eltűnt. Miután nagyon alapos volt a gyanu, hogy a gépet elrabolták, a rendőrkapitány két detektívvel másik autón a rablók kutatására indult, de eredménytelenül tértek vissza. A rendőrség táviratilag értesítette a szomszédos hatóságokat és a délután folyamán Besztercéről megjött a válasz, hogy az autót az országot szélén megtalálták rongált állapotban. — A két kőműves és egy

— Az örült rémtette. Londonból jelentik: Nagy izgalmat okozott ma a városban egy Titut nevű ember, aki ördögösi rohamában több embert agyonlőtt és többeket megsebesített. A 30 év körüli férfi az egyik szálloda halljában a melékasztalnál ülő férfakkal szóváltásba keveredett, elővette revolverét és rájuk sütötte. Szerencsére egyiket sem találta el. Titut rálőtt ezután az egyik pincérkisasszonyra, aki nyomban meghalt, egy másik kiszolgáló leányt pedig súlyosan megsértett. Kirohant a szálló kapuján, az utját álló portás nyakába lőtt. Az utcán nagy riadalom támadt, a rendőrök nem merték megközelíteni a dühöngő embert, csak egy újságárusító rikkancs ment közel hozzá, de ezt is halálosan megsértette. Egyik háznak a portása szintén súlyos sebet kapott. Szerencsére az örült embernek a fegyverében nem volt több töltény és így heves küzdelem után sikerült ártalmatlanná tenni. Annak ellenére, hogy hónapok óta egy szállóban lakott, kiletét még mindig nem tudták megállapítani. Azt hiszik, hogy német, vagy amerikai.

— Az ügyvédi körökből. Krausz Gyulát, Müller Izidor dr. aradi ügyvéd irodavezetőjét, az aradi jogi életnek általános rokonszenven álló, tehetséges tagját október 4-én avatják a budapesti tudományegyetemen jogtudórrá.

— Coeur Assz. (Az Uránia színház szenzációja.) Kevés kép csinálta meg olyan gyorsan a népszerűség karrierjét, mint az Uránia színház slágere, a kétfelvonásos Coeur Assz című dráma. Szinte idegbontó ennek a gyönyörű képnek minden egyes jelenete, melyeket elragadtatás és mélységes részvétel nélkül lehetetlen végignézni. Egy nagyon rokonszenves, tolokocsihoz szegzett nyomorék ember az áldozat. Ennek a tehetetlenségével él vissza a csábító, a hódító uniformisba öltözött gavalér és ennek a nyomorék embernek a bizalmát csalja meg az élni vágyó egészséges, szép fiatal asszony. Alig láttunk még megindítóbb jelenetet, mint mikor ez a magatehetetlen ember szerelmes pillantásaival csokolgatja végig a ragyogó szép asszonyt, aki unott mosollyal vesz erről tudomást. Rideg pontossággal következnek az események, csábítás, meghallgatás, szerelem és találka. A szenzációs fordulat ott áll be, mikor az urnőjével vetélkedő komorna leleplezi a szerelmeseket. Itt megrázó erővel torlódnak össze a drámai események. A nyomorék gróffal nem akar megverekedni az életerős katonasízt. A gróf erre a párvíadal szokatlan módját proponálja. Egyetlen kártyajátzmára teszik fel életüket és csodálatos, a beteg, kifosztott öreg ember még család árán is ragaszkodik az élethez és csalással nyeri meg a pártit. Meg kell nézni ezt a remek képet, hogy valóban gyönyörködünk a legszebb moziképek egyikében. 175

— Ötvös munkák ezüstből, platina foglalatú briliáns, gyémántkészerek, világhírű gyártmányú órák Igaz Sándor elsőrangú ékszerésznél Arad, Andrassy-tér, Minorita-palota. Telefon 321.

— Ebzárlat Aradon. A mai napon a rendőrség negyven napi ebzárlatot rendelt el. Felhívjuk az ebtartó gazdák figyelmét, hogy szigorúan tartsák be a szabályokat, mert a hatóság köteles a legnagyobb eréllyel eljárni a szabályt átlépők ellen.

— Tűz Máriaradnán. Ma a kora reggeli órákban tűzilárma verte föl Máriaradna község lakóit. Ködmön Mihály asztalos műhelye gyuladt ki. A sok forgács és egyéb gyúlékony faanyagok hamarosan lángba lobbantak s az egész ház tűzben állott. A tűzoltói felszerelés a közel szomszédságban lévén, a segítség gyorsan érkezett. Sikertült a tüzet lokalizálni, míg az épület belsejébe terjedhetett volna. A kár mintegy 8000 korona. A megejtett vizsgálat hiderítette, hogy a tüzet a tannonc vigyázatlansága okozta.

— Értesitem a t. kereskedősegedek és irodai alkalmazott urakat, hogy az esti könyvelési tanfolyam I. évi október hó 2-án veszi kezdetét a Ziffer S. féle írógépvállalattal kapcsolatban. Engel Mór tanfolyamvezető. 6116

— Katona zene. Folyó hó 29-én vasárnap este a Fehér Kereszt szálloda ujonnan alakított teli kertjében a helybeli 33. gyalogezred zenekara, Zellner Sándor karnagy ur személyes vezetésével, válogatott műsorral, hang-

— Atlantika teái legjobbak és legolcsóbbak. Arad, Andrassy-tér 20.

— Arad város új lakbérleti szabályrendelete Dr. Rácz Sándor magyarázatával kapható Pichler Sándor könyv és papírkereskedésében Arad, Szabadságtér.

— Csik János Aradmegye földrajzát, Aradmegye kis iskolai térképét az új helynevekkel és iskolai árjegyzékünket tiszteletpéldánykép bevezetésre kérje minden aradmegyei tanító. Kiadja Ingusz I. és Fia Arad.

— Használt tankönyvek még mindig kaphatók Ingusz I. és fiánál csak a Weitzer-utcában.

— Szamosy Elsa nyilatkozata. Kedves Doktor ur! A „Havasi Gyopár Crém”-jét már réggen használok! E kitűnő toilette krém a legelsőrendű és jóval drágább külföldi szereknél sokkal jobb és hatásosabb! Szamosy Elza a m. kir. opera művésznője. 0598

— Az iskolaidényre táskák, könyvszíjak, rajztáblák, vonalzők, körzők, festékek, tollszártartók és mindenféle egyéb iskolai tanszerek legnagyobb választékban és igen olcsón kaphatók Kerpel László könyvkereskedésében.

— 60 kötet könyv havi 1 kor. 40 fillért 180 hangjeggy havi 2 kor. 40 fillért kaphatók kölcsönzésre Kerpel László kölcsönzőintézetében, Aradon.

— Legjobb gombfestékek Kerpelnél.

— A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok. Telefon 816.

TARKASÁGOK.

(Doktor Dián.) Egy kutya tűnt el Aradról nemrégiben, egy kutya, amely (vagy aki?) oly okos volt, hogy egyesek a doktor címet ajándékozták neki díjmentesen. A kutya állandóan kávéházba járt. De ez még semmi: a kávéház törzsvendégeit jórészt névről ismerte. Ha azt mondták neki: menj X-hez, akkor elment X-hez, ha megparancsolták, hogy a felirónőhöz menjen cukorért, azt is megtette. A kutya állandóan elkísérte lövonaton Salgó Henriket, a gazdáját a hivatalba. Később azonban csupa passziéból magában is tett lövonat kényutazásokat: felszállt egyedül menetközben a lövonatra s addig utazott az állomásig és vissza, amíg megunt a dicsőséget. Ilyenkor aztán az iroda előtt a megállónál leszállt és egyenesen az irodába sietett.

Gazdája meséli róla:

— Egyizben beteg voltam és elküldöttem a kávéházba a pincérhez, a nyakában észrevehetően elhelyezett cédulával. Addig furgolódott a pincér körül, míg az észre vette, a cédulát elolvasta, tartalmát elintézte és üzenettel ellátva, csak ennyit mondott neki: — Haza menni. — A kutya nemsokára haza jött és én mint az ágyban fekvő beteg — cselédünk történetesen nem lévén — el tudtam végezni egyik üzleti kötelezettségemet azáltal, hogy a kutya a kért adatokat elhozta.

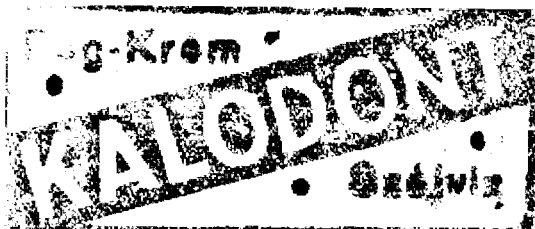
A kutya most nyomtalanul eltűnt. A gazdája azt hiszi, hogy Bécsbe ment a koalícióval. Ez azonban nem valószínű. Ez a kutya — amint látható — okos állat...

(A csoda-ernyő.) Párisi történet. Egy szenális feltaláló valami egyszerű hulló-ernyőt talált fel. A találmány kitűnően bevált. Kipróbálták többször: kitűnően működött. Veszély nélkül lehetett vele még a negyedik emeletről is leugrani.

Elhatározták, hogy a találmányt bemutatják a közönségnek. Egy professzor vállalkozott arra, hogy ő az ernyővel egy léghajóból leszáll.

A meghatározott napon óriási tömeg gyűlt össze. A professzor felemelkedett a léghajón, legalább kétszáz méter magasan volt. Ekkor következett a történelmi pillanat. A professzor intett a kezével s — kilepett a ballon csónakjából.

A tömegben rémület futott keresztül: a szórakozott professzor ur a ballonban felejtette az — ernyőt.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 27.

Az időjárás úgy nálunk, mint országsszerte megjavult, mely körülmény üdvös a mezőgazdasági állapotra.

Az októberre kötött határidőüzletek lebonyolítása küszöbén, valamint a kedvezőbb időre a gabonaüzlet irányzata ismét ellanyhult.

Elkelt a mai piacon:

2500 mm. buza	20 00—21 40
Rozs	18 40—18 50
Árpa	19 00
Zab	18 60—18 80
Tengeri	20 00
Morzsoltsz. uj-tengeri	18 00

(consum.)

Az árak száz kilogrammenként koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 27

Készáru.

Amerika 1/2-el olcsóbb. Kínálat korlátozott, vételkészség mérsékelte, 30 ezer mm. 5—10 fillérrel olcsóbb.

Határidő.

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza 1912 októberi	11 05	11 04
Buza 1913. áprilisi	11 6	11 62
Rozs 1912. októberi	9 36	9 38
Rozs 1913. áprilisi	9 89	9 90
Tengeri 1912. szept.	9 30	9 31
Tengeri 1913. májusi	7 81	7 82
Zab 1912. októberi	10 27	10 28
Zab 1913. áprilisi	10 39	10 40

Az árak 50 kilónként számítva.

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

— Szeptember 27. —

Magyar aranyjárdék 40/0	106 90
Magyar koronajárdék 40/0	85 90
Magyar koronajárdék 3 1/2 0/0	75 50
Magy. földteherm. kötvény 40/0	86 50
Horvát-azslavon földteherm. kötvény	86 50
Magyar nyereséjsorsjegy kölcsön	211
Tiszasszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	150
Osztrák járadék papírban	86 10
Osztrák járadék ezüstben	89 10
Osztrák járadék aranyban	111 90
Osztrák koronajárdék 40/0	86
1880. évi osztrák államsorsjegy	155
Osztrák-magyar bankrészvény	20 90
Magyar hitelbank-részvény	840 50
Osztrák hitelintézeti részvény	641 50
Osztr.-magy. államvasúti részvény	707 75
20 frankos arany (Napoleonkor)	19 10
Német birodalmi márka	117 87 1/2
Londoni vista	241 11 1/2
Páris vista	95 37 1/2
10 márkás arany	28 57

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1912. szeptember hó 28-án:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

Leányvásár.

Bredeti operetta 8 felvonásban. Írták: Martos Ferenc és Bródy Miksa. Zenéjét szerző: Jakobi Viktor. Karnagy: Tölger Árpád. Rendező: Polgár Sándor.

SZEMÉLYEK:

Harisson Jack Várnai Jenő.	Korcsmáros	Herold Ede.
Harissonné Benkőné.	Kapitány	Kolcsos L.
Lucy leányuk Dóssy Nusi.	Lelekész	Ajtai Ödön.
Gr. Rottenberg Polgár S.	Bessy	Sz. Rontay B.
Fritz, fia Győző A.	San	Kahler K.
Miggles Tom Huszár K.	Egy anya	Lászi Etel.

Kezdeté este 1/8 órakor.

APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában.

Jránia Magyar Tudományos Színház aradi színpadja

Ma szombaton, 1912. szeptember 28-án:

1. Express híradó. Aktualitások. — 2. A makacs rövidlátó. Kacagtató. — 3. Eucharisztikus kongresszus. Látványosság. — 4. A nagy cirkusz attrakció.

Az előadások kezdete délután 6 órától folytatódva 11-ig tartanak. — Helyárak: Páholy, ülésenként 1 kor., zártszék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fill., — Gyermekek a IV. hely kivételével a felét fizetik. Másort ingyen kapni a jegyszedőknél. — Saját zenekar. — Ruhátár. — Buffet.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Bárá Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma szombaton, 1912. szeptember 28-án

1. Coeur Assz. Játék az életért. Négy felvonásban. — 2. A bécsi eucharisztikus kongresszus felvonulása.

Előadások délután 6 órától kezdve esti fél 12 óráig. A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni. — Minden előadásban katonazenekar játszik. Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

NYILTTÉR.*

Csukamájolaj helyett

Mily sok gyermeket kényszerítenek a csukamájolaj szedésére! A szülők bizonyára csak jót akarnak, de a gyermekek hálásk lesznek irántuk, ha Scott-féle Emulsiót szedhetnek csukamájolaj helyett. Mert ebben a készítményben a csukamájolaj szaga és íze nem érezhető és a gyermekeknek a sűrű keverék legtöbbszörre annyira ízlik, hogy az üveg láttára ujjongani és kapkodni kezdenek.

A Scott-féle Emulsió hatása — amint a tapasztalat megmutatta — gyakran meglepő, úgy hogy a gyenge gyermekek egykoru pajtásaikat úgy testű, mint szellemi képességeik tekintetében gyakran túlszárnyalják. De mindig csak valódi Scott-féle Emulsió, sohasem utánzat!

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 fillér. Minden gyógyszerárban kapható. Ha ezen lapra hivatkozva 50 fillér értékű bélyeget küld Scott és Bowne G.m.b.H. címére Wien, VII. akkor egy gyógyszerár újján próbándagot küldünk.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon igen tisztelt ismerősöknek, jóbarátoknak, kik egyetlen felejthetetlen drága fiam

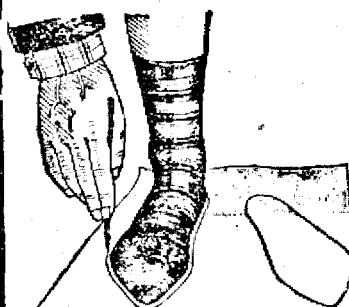
Maas József

elhunyta alkalmával jól eső részvételükkel felkerestek és koporsójára koszorút helyezni szivesek voltak, ezúton is mondok hálás köszönetet

6119

őzv. Scholtz Pálné.

Tájékoztató cipőrendelésnél!

Írásbeli rendeléseknél elegendő, ha papírra rálépve a láb körvonalait ironnal megjelöljük, mint az ábrán látható.

2041—VI.

KUTÁNYI J., ARAD,
Vörösmarty-utca 1. sz. Telefon 335.

Korányinál

a Szabadságtéren

Mesés öltönyök már 10 K.-tól
Angol felöltők „ 15 K.-tól

Nagy választék téli és szörme kabátokban

Óriási választék cipőkben és kalapokban.

Apollo Színház.

Szeptember hó 28.

NORDISK SOROZAT!! A NAGY

Cirkuszattrakció

Szenzációs Nordisk sláger 3 felvonásban.

A főszerepben **W. Psylander**

Szebb mint a „Fekete Kancellár.”

Ezt követi:

Eucharisztikus kongresszus.

A megkapó bécsi körmenet.
Szenzációs helyszíni felvétel.

8711

Cipő különlegességek

Iványi Menyhért

Aradon, Forray-utca

Eredeti amer. férfi vagy női

fekete vagy barna ... 13 K.

Antilop divat magas cipő ... 14 K.

Eredeti angol kalapok nagy

választék Gyukits kalap ... 10 K.

Női vagy férfi sevrő cipő ... 9 K.

8451

Névjegyek

Olajos kivitelben készülnek az ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG könnynyomdájában.

Amerikai és angol Vadász cipő

különlegességek
már megérkeztek!!

Valamint a világhírű

SALAMANDER-CIPŐK.

Hegységárban.

1900

K 16-50 és K 20-50 árban.

Kizárólag

WEINBERGER JÁNOS-NÁL

Arad-Temesvár kaphatók.

Képes árjegyzék díjtalanul.

KORZÓ AUTÓ KÖLCSÖNZŐ VÁLLALAT :: ARADON.

Tel. 206. Tel. 206.

Garage Nádor-utca 10-12. Bérelhető: turára, napra, órára. Szolgálat: reggel 7 órától este 7 óráig. Tulajdonos Novák Gusztáv.

666-1912. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az aradvárosi Gyermekkorház kenyér és sütemény szükségletének szállítása iránt folyó év október hó 7-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: sütemény 7 drb. 20 fillér. I. rendű kenyér 28 fillér, II. rendű félbarna 26 fill., III. rendű barna 22 fillér.

Bánatpénzül leteendő 340 kor. készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt venni csakis írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1912. évi szeptember hó 23-án tartott üléséből.

A gazdasági széke.

688-912 g. sz.

Hirdetmény.

A színház épület szabadságtéri oldalán 8 utcai szoba, és mellék helyiségek évi 900 korona és két utcai szoba évi 400 korona bér mellett bérbeadó f. évi nov. 1-től.

Közelebbi felvilágosítások a színház felügyelőnél és a városháza 104. sz. hivatalban megtudható.

Arad, 1912. szeptember hó 23.

A városi tanács.

Feltűnően olcsó

UJDONSÁGOK.

Női fűzős Box-bőrből elegáns és modern 8.50

Női fűzős Chevreau-bőrből utolsó divat 9.50

Legjobb minőségű elegáns és jutányos a Turulcipő.

Turul cipőgyár r-t.

a monarkia legnagyobb cipőgyára.

Főkraktár:

Arad, Andrássy-tér 13. sz.

(Minorita-palota.)

Férfi fűzős America-Style 11.50 elegáns és tartós

Férfi fűzős Box-bőrből modern és tartós 10

16 éven felüli egyének nyomdánkban berakó-tanulóknak felvétetnek heti fizetés mellett.

Intézet kereskedelmi ismeretek tanfolyamára. Vezeti Friedrich Mester, tulajdonosa Európa határán túl ismert korábban Kereskedelmi Akadémiának Leipzig. Prospektust az igazgatóság által ingyen. 6813

Kóser levágott hizott libák

kaphatók

Tökölly-tér 6. sz. a.

a postafiók mellett

Grünbaum Samunál.

669-1912. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke Arad sz. kir. város írógép-kellékeinek szállítása iránt folyó év október hó 7-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: árjegyzék szerint.

Bánatpénzül leteendő 320 kor. készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt venni csakis írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan, nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1912. évi szeptember hó 23-án tartott üléséből.

A gazdasági széke.

Nagymennyiségű
maculatura
eladó.

Utcai, alkalmi és vadász cipőkben nagy választék
Kobrak cipők!

LÁNYI MARCELL

ARAD, ATZÉL PÉTER-UTCZA 1. SZÁM
TELEFON 429.

Ezen rovatban minden szöveg egy-
eszeri beiktatásának ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József tér 22.
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.
Szerkesztőség: 357. sz.

Apró hirdetések felvételeinek a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta útján történő küldésével — a szöveg elírás — vagy levélbéljegyekben. Tudakozódásnál a hirdetés száma mindenkor közzendő. Levélbeli megkereséseknél, (a jellegű leveleket kivéve) felvilágosításul szolgál a kiadóhivatal, az esetben, válaszbélyeg csatolva. Az apróhirdetéseket díja a szöveg száma szerint számítható. Minden szöveg 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 60 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szöveg a kért díjban utólagos pótlással jelölendő. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetést a kiadóhivatal kivételére díjtalanul megszerkeszti. **HIRDETÉSEK ESTE PÉL 6 ÓRAIG VÉTELEK FEL.**

Ajánlatokhoz,
melyeket valamely jellege alatt küldenek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert értük semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított 4 héten belül elismertjük el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisíti.

OKTATÁS.

Zongorát és gyorsírást
tanítok biztos eredménnyel, legújabb tanítványzatban, utóbbit 30 leckeóra alatt. Beiratás délelőtt Batthyányi-utca 17., délután Demeter utca 111/a. 5881

Női kezek
ápolására legjobb a Vojtek és Weiss kézfínomítója. III-711

Egyszerű- és kettős
könyvvitel, keresk. levelezés, gép- és gyorsírási szaktanfolyamok október hó 1-én kezdődnek a Ziffer S.-féle írógépvállalatnál, József főherceg-ut 7. külön könyvelési esti tanfolyam kereskedősegédek és irodai alkalmazottak részére 10 kor. havi díj mellett. Beiratkozás ugyanott. 6117

Ha hull a haja,
használd magyar haj-perollint Vojtek és Weiszlól. III-711

ÜZLETEK.

Egy jóforgalmu
sarok fűszerüzlet italméréssel, forgalmas helyen, nagyobb vállalat miatt átadó. Bővebbet szíveségből Szeferle Ágoston urnál Kasza-utca 2. 6088

Üzlethelyiség
Neuman-palotában 1913. május 1-re kiadó. Bővebbet Neuman Testvérek irodájában. 6081

Egy román
községben egy 56 év óta fenálló jó üzletház, mely 5 éve ujonnan modernül felépülve lett, családi okok miatt, olcsón bérbeadó, esetleg eladó. Bővebbet Rothstein Mór fűszer és csemege kereskedésében Arad. 6107

INGATLAN.

Vidéki ház
az országut mellett, vegyeskereskedés és korcsmának való helyiségekkel, jutányos feltételek mellett eladó vagy bérbeadó. Kezelőnek biztosíték mellett is átadatik. Ajánlatok „Jó üzlet” jellegre e lap kiadóhivatalába intézendők. 6115

ALKALMAZÁST KERES.

Megbízható egyén
ki a magyar és román nyelvet bírja raktárnoki, vagy ehhez hasonló állást keres. Huzamosabb ideig mint községi pénztárnok működött. Cím a kiadóhivatalban. 6002

Ovadékkal rendelkező
egyéni pénzbeszedői állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 6118

Korosabb német nevelőnő
ki zongorát, franciát alaposan tanít, kitűnő bizonyítványokkal, állást keres. Vidékre is elmegy. Leveleket E. Römer Arad, főposta poste-restante kéretnek. 6035

Parádés kocsi
azonnali belépésre állást keres Békés-Doboz Ujváros 567. sz. 6098

ALKALMAZÁST NYER.

Keresek
egy fiatal, ügyes, megbízható fűszeres vagy vegyes áru segédet november 1. belépésre, de csak elsőrangú erők küldjék ajánlatukat és igényeiket Grosz Simonhoz Zsil-Vulkán. 6089

Egy magános nő
házmesteri teendőket ellátására kerestetik. Batthyányi-utca 25. sz. 6079

Két fiatal
ügyes segéd alkalmazást nyer Reich El. Színházi Verseny-bazárban. 6110

Gépirás és gyorsírásban
jártas egyén ügyvédi irodában alkalmazást nyerhet. Batthyányi-utca 25. sz., I. emelet. 6080

Keresek
azonnali belépésre egy ügyes szakkepzett vaskereskedő segédet, ki önállóan tud dolgozni, román nyelvet bírja. Fizetési igény eddigi működés ajánlatban megjelölendő. Ritter Jakab, Tenke. Szombaton zárva. 6092

Két jómodoru
független leány utazáshoz, jó fizetéssel felvétetik. Akik varráshoz is értenek előnyben részesülnek. Boros Béni-tér 8. varrógépüzlet. 6099

Keresünk
azonnali belépésre megbízható egyént, mint raktárnokot, állandó foglalkozásra. Ajánlatok az Aradi Első Gőztégla-, cserép- és agyag-árugyár részvénytársasághoz nyújtandók be. 6112

ELLÁTÁS.

Jó házi kosztot ad
a „Központi szálloda” volt főzőnője, Kossuth-utca 52. sz., I. em., ajtó 6. 6090

KIADÓ LAKÁS.

3 szobás
modern utcai lakás fürdőszobával, zárt folyosóval november 1-re kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 6040

A város közepén
elegánsan berendezett utcai butorított szoba kiadó. Cím a kiadóhivatalban.

Egy
külön bejárattal butorított szoba kiadó november 1-ére, Tökölly-tér 4. szám. Forrai utca sarok. 6098

Különbejárattal
butorított szoba uri ellátással, október 1-re kiadó. Ugyanott 1—2 uriember kosztot kaphat Kiss Ernő utca 4. 6118

Kölcsey-utca 9/a.
szám alatt egy udvari 1 szobából konyhából álló lakás azonnal kiadó.

Különbejárattal egy utcai
s egy udvari szoba 1 esetleg 2 ur vagy nő részére jutányos árban kiadó Petőfi utca 10. szám alatt. Értekezhetni a házfelügyelőnél. 6088

A poloska
teljes kiírása csupán Vojtek és Weiss biztos szerelvel érhető el. III-711

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Háztulajdonosoknak
nélkülözhetlen lakói nyilvántartására egy házbérfőkönyv és lakbérkönyvecske, melyek Pichler Sándor könyv és papirkereskedésében kaphatók. Szabadság-tér 1. Telefon 308. 5811

Glafev Centenar
a legideálisabb éjeli mécs, füst és szagtalan, egyben melegen tartható a gyermek részére a tej vagy tea. Kapható Aradon, Eles Armin, Fejér Gyula, Török Andor és Társa, Róna Jenő, Hoffmann Ottó, Dür Gusztáv cégeknél. Battonya: Geller Samu, Pecska: Lusztig Ernő 5041

Galsán hengergőzmozgató
és egy favágó motor más vállalat miatt sürgősen eladó. Ifjú Kuborezik József. 6058

Méz
kl. 1 kor. 80 fillérért kapható Bozsidiárnál. Arad, Koszoru-utca 3. szám alatt. 6042

KÜLÖNFÉLE.

Szép, tágas, portálos
üzlethelyiség és egy 8 szobás, előszoba, fürdőszoba uri lakás november hó 1-ére kiadó. Bővebbet Deák Ferenc-utca 89. 5571

Rum compositio
jó házi rum előállítására Vojtek és Weissnál. III-711

Fűtési időny közeledtével
a Herkules fűrészfűtő vállalat irodája, Kossuth-utca 9. sz. ajánl a nagyközönségnek I. rendű aprított tűzfűtő 100 kilónként 2 kor. 70 fillérért hazaszállítva, ugyancsak egész, esetleg fél waggon rakomány cser-, bük- és gyertyánfát kártya-ellen kivüli legolcsóbb árban befutárova fűrészelve és hasítva. Motoros fűrészgépeink is házhoz rendelhetők. Felvilágosítást készséggel nyújtunk telefonon is 658. sz. 5451

Ha nem jölsz enzik
a hízója, adjon neki Vojtek és Weiss hírneves állat tápporából. III-711

Taxameteres

Bér-autok
Telefonszám 816
Szolgáltat: reggel 6 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

Zálogház.

ból arany, ezüst és ékszerek
Farkas Streicher J. cégnél
Arad, Tökölly-tér 1. sz. III-711

664—1912. g. sz.

Árlejtségi hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város köztulajdonú szükségletének szállítása iránt folyó év október hó 7-én délelőtt 10 órakor árlejtsést tart.

Kikáltási ár: árjegyzék szerint. Bántapénzül leteendő 100 korona készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtsési részt venni csakis írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan, nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe ha azokhoz a bántapénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtsési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtsési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtsést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1912. évi szeptember hó 28-án tartott üléséből.

A gazdasági szék.